

בעזר ה' יתברך ויתעלה

**ספר**  
**ליקוטי זוהר תהילות דוד**  
**סדר שמות**

UT

**כינוס גדול מספר הזוהר**  
**מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי**  
**זי"ע**

**מסודר על סדר הפרשיות**

ליקוט מיוחד מזוה"ק ותקוני זהר וזהר חדש על עניני דוד המלך ע"ה, וגודל מעלת אמירת תהלים, תורה ותפילה.

עם פירוש הסולם שמבאר ומתרגם כל דברי הזוהר במלואם, החל מענינים הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר ואינו מניח אף מלה אחת בלי פירוש. והוא ביאור השוה לכל נפש.

חלקנו אותם לפרקים כדי שיוכל לגומרם בכל שבוע ובכל חודש ושנה.

סדרנו כותרת על הרבה מאמרים בצורה תמציתית מרוכזת באופן שבסקירה אחת יבין הקורא את הענין. עוד הכנסנו מראה מקומות בפנים הזוהר במקום שהיה חסר המראה מקומות.

\* \* \*

הוצאתי לאור עולם בחמלת ה' עלי  
בזכות אבותי ורבותי הקדושים

**הרב שלום יהודה גראס**  
**אבדק"ק האלמין**

בעמח"ס: אור הזוהר, קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני שחיטה ל"ו חלקים, ועוד

\* \* \*

חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג  
ברוקלין ניו יארק יצ"ו



## הערת המו"ל

היות וד' קאמפיוטער'ס בלע"ז נשברו  
באמצע עריכת הספרים האלו על  
הזוהר הקדוש, לכן הספר עדיין לא  
נשלם, וכדאי לזכות את הרבים הדפסנו  
ככה אף שעדיין לא נגמר החיבור,  
ובעז"ה עוד חזון למועד.

## בשער

### הערות אחדות לדרך עבודתי בחיבור זה

- (א) הוספנו מאמרים שלימים שחסרים בכלל בזהר או שמצוין למוצאם במקום אחר.
- (ב) הוספנו מפתח כעין קיצור ותמצית לפני כל פרק ופרק, ובפנים הפרק לפני האותיות והסעיפים, שמבאר כל נושא בצורה תמציתית ומרוכזת, באופן שבסקירה אחת ימצא הקורא את הענין המבוקש.
- (ג) הוספנו הערות נחוצות בשולי הגליון.
- (ד) חלקנו את כל מאמר מהזהר לחלקים, חלק מהם כמו שחילק אותם בעל הסולם, ולפעמים באופן יותר קל לפי הצורך והסדר של עניני הפרק לערכם כשלחן ערוך כדי להקל על המעיין.
- (ה) הוצאנו מפירוש בעל הסולם רק הנחוץ אל הפשט, ולפעמים הוספנו מהביאור כדי שיהיה שוה לכל נפש.
- (ו) חלוקת הספר לפרשיות השבוע בתוך מסגרת נאה ויהא דבר זה בעזה"ת סיוע ללומדים בו, שעי"ז ישתדלו ללמוד את הספר כולו במשך תקופת השנה.
- (ז) גם חלקנו לאומרו בכל יום ויום באופן שיוכל לגמרו בכל חודש כמו שגומר ספר התהלים.
- (ח) הדפסה נאה על ידי "מעשה חושב" באותיות גדולות מחכימות.
- (ט) בטוחני כי ספר זה יהיה לעזר לכל, ליושבי על מדין ולבעלי בתים, ולהמון עם, דברים שיגעתי בהם רבות, הם ימצאום מוכנים ומסודרים, "שהכל צריכין למרי חיטיא" (ברכות, ס"ד ע"א) "למי שקיבץ תבואות למכור, כלומר למי שקיבץ שמועות" (רש"י שם).
- (י) ליקוט על דבר מעלת וסגולת הלימוד בספר הזהר הקדוש, ראה להלן ב"פתח דבר".
- (יא) תוכן הספר לפי הפרקים והמאמרים.

## הקדמה

אשירה לה' בחיי אזמרה לאלוקי בעודי, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ואודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, ואספר שבחו וחסדו אשר הפליא לעשות אתי, ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי לסדר ספרים על הזוהר הקדוש, לאחר שהרהרתי רבות בדבר האפשרות להתקין ולהכניס ענין אמירת תהלים אצל כל אחד מישראל כמבואר בספרי שמחת שלום שענין אמירת תהלים בשופי מקרב ביאת משיח בן דוד.

גם התבוננתי וראיתי בספר הזוהר הקדוש שמכל פסוקי נביאים וכתובים לרוב נתבארו בזוה"ק פסוקי תהלים ועניני תהלים המעוררים לתורה ולתפלה ועניני דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל מחברו של ספר התהלים, חשבתי ללקט המאמרים השייכים להנ"ל כי שיערתי שיהי' בזה תועלת גדול כי מה טוב לאדם השופך שיחו לפני קונו ואת ה' יכבד מגרונו מספר תהלות ה' מנעים זמירות ישראל אל מי מקדושים יפנה בכוונת הדברים הנה מאמרי התנא האלקי בספר הזוה"ק המה אבן הראשה לכל דבר שבקדושה הנגלות מלהיבים ומחרידים בוערים כלפידים והנסתרות ליודעי חן יסוד חכמת האמת חכמת הקבלה ולבלתי יודעים לטהרת הנפש סגולה כמו שהובא בספרן של צדיקים שלימוד זהו"ק בכל יום הוא תקון גדול לנפש (שער הקדושה למהרח"ו). ומצינו בת"ז (ת"י שתיארה כ"ג ע"ב) שנאמר לו להרשב"י מן השמים כמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד יתגלי לתתא בדרא בתראה לסוף יומיא ובגינייה (ויקרא כ"ה) וקראתם דרור בארץ.

וברע"מ פ' נשא (קכ"ד ע"ב) אחרי שביאר שם שהבירורים בגלות האחרון שהם לברר וללבן ולצרף כצרוף הכסף וכבחון הזהב באילנא דטו"ר הם דוגמת נסיון דסוטה כתב כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא הה"ד (דניאל

י"ב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים דאינון מסטרא דטוב וקיימין  
בנסיונא והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע כו' והמשכילים  
יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר  
והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו  
ספר הזהר מן זוהרא דאמא עלאה תשובה באלין לא צריך  
נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו ספר  
הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון (דברים ל"ב) ה'  
בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (ועיין זוה"ק בראשית כ"ו ע"א וברע"מ כי  
תצא רע"ט).

וראיתי כתוב בשם קדוש א' מדבר כי עלינו לתת שבח  
והודאה להש"י בכל יום שבאנו לעולם אחר שנתגלה ס' זוה"ק  
בעולם. אמנם מרוב הטרדות ודוחק הפרנסה ותלאות פגעי  
הזמן שכמעט כשל כח הסבל ה' ירחם מעטים המה שיקחו  
להם פנאי בכל יום לשום מעיינים בספר הזוה"ק.

ועל זאת היה תמיד לבי דוי בראותי שספר הזוה"ק הוא  
מלא מכל דברי מוסר שכליותים רעיונות נשגבים מלי  
דחסידותא וחקירות עמוקות על דרך טהרת הקדש, מלבד מה  
שכל יסודי חכמת הקבלה נובעים ממנו. ואחר כל אלה הוא  
כספר החתום מפני שהוא מחובר בלשון הארמית שהיתה אז  
שפה המדוברת ועתה היא שפה מתה ומה בצע בספר קדוש כזה  
אם אך אחד מעיר ושנים ממשפחה ילמדו בו בהבנה, האם  
באופן זה יתפשט לימוד הזוה"ק בין ישראל קודם ביאת הגואל  
כנבואת אליהו הנביא.

לכן סמכתי לכל מאמר מהזוהר הקדוש מפירוש הקדוש  
בעל הסולם, ומחולק לקטעים כדי להקל על הקורא.

והעתקתי על פי רוב המאמרים הראויים להציגם על דרך  
פשט ופירוש הפסוקים וגם במקום שבאו הדברים סתומים  
מלהבין כפשוטן לא מנעתי מלהציגם מכמה טעמים:

א) שהלימוד בזוה"ק מועיל אף בלתי הבנת הענין והרי"ס' תקוני זהר מחולק לימים ללמדו מר"ח אלול עד אחר עשי"ת אף שכמעט רובו ככולו לא רבים יחכמו לעמוד בסודו לדעת פירוש הדברים.

ב) עוד לא אלמן ישראל משרידים בעם שיש להם קצת ידיעה בפנימיות הדברים ששרשם בחכמת האמת.

ג) נראה שהנפש הישרה מתפעלת בראותה כי הדברים אינם כפשוטן ורב טוב צפון וע"ז נאמר מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך.

כתוב בספרים הק' שראוי לכל אדם לזכות את הרבים, ואם יזכה שיועילו דבריו לאחד מני אלף די לו אם לא בא לעולם אלא לדבר הזה (ועיין שו"ת חת"ס).

בטחוני חזק בהשם יתברך שבזכות דוד המלך ע"ה וזכות רבי שמעון בר יוחאי עם שאר החברייא קדישא יגן עלינו ובעדנו שתאריך אפך עד שובינו אליך בתשובה שלימה מלפניך אמן סלה.

ואני תפילה להשם יתברך שיהיו מעשה ידינו בזה רצוים לפניו יותר מהשגתינו בזה וכמ"ש הזוה"ק פ' יתרו (צ"ג ע"ב) על הפסוק ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ועל ידי אמירת מזמורי דוד המלך ע"ה מספר תהלים והמפורש עליו במאמרי רבי שמעון בר יוחאי בספרי הזוה"ק ותיקוני זהר וז"ח שמאיר לנו להבין עמקי סודות התוה"ק ועמקי סודות ספר התהלים. כי אך באורם יאיר לנו ותרום קרני כנסת ישראל שבעתים, ע"י למודי עץ החיים נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים במהרה בימינו אמן.

יהי רצון שחיבורי זה יהיה לעילוי נשמתו של אדמו"ר זללה"ה ותהי מנוחתו כבוד במחיצתם של צדיקים, ויעלה בתפילה על בניו ונכדיו וניניו למען ישכילו כל אשר יעשו בתורה

ובמצות ובמעשים טובים, בגשמיות וברוחניות, לאורך ימים  
ושנות חיים בבריאות איתנה ובנהורא מעליא אמן.

ואני אברך ולי נאה לברך את נות ביתי רעיתי היקרה  
עקרת הבית, מנשים באוהל תבורך, אשר לרוב מסירתה  
והשגחתה בכל הבנים והנכדים אשר חנן ה' אותנו הגענו עד  
הלום.

יהי רצון שנוכה יחדיו לראות שכל בנינו לימודי ה'  
עוסקים בתורה ומזכים את הרבים, ללמוד וללמד לשמור  
ולעשות, ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו  
עד עולם. ונוכה לבריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים  
ושנות חיים וכל טוב. ויהי רצון שאזכה לסיים בקרוב את  
החלק השני של החיבור הנוכחי ולהוציאו לאור עולם לזכות  
את הרבים, וכן להוציא לאור את כל חיבורי אשר חנני ה'  
להגדיל תורה ולהאדירה אמן.

המעתיק והמסדר  
**הק' שלום יהודה גראס**  
**אבדק"ק האלמין**

בעמח"ס: אור הזוהר, קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח  
חלקים, קובץ ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני שחיטה ל"ו חלקים, ועוד  
\* \* \*

חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג  
ברוקלין ניו יארק יצ"ו





## ספר לקוטי זוהר תהלות דוד

### שמות

#### פרשת שמות

#### - פרק א' -

א) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. רבי אלעזר פתח שיר השירים אשר לשלמה. תנא כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו עלה בחפץ לפניו וברא את השמים

----- פירוש הסולם -----

#### פרק א

#### מאמר שיר השירים אשר לשלמה

א) וילך איש מבית לוי וגו'. ר' אלעזר פתח, שיר השירים אשר לשלמה. למדנו, כשברא הקב"ה שהוא בינה, את עולמו, עלה בחפץ לפניו, וברא את השמים, שהוא ז"א, בימינו, שה"ס החסדים, והארץ, שהיא הנוקבא, בשמאלו, שה"ס הגבורות. ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה, שיבואו לידי זיווג בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. וברא המלאכים הממונים בחסדו, הנמשכים מז"א, ביום. וברא המלאכים והממונים לומר שירה בלילה. כי השירה ה"ס הארת חכמה הנמשכת ע"י הנוקבא הנקראת לילה. ז"ש יומם יצוה ה' חסדו, ע"י המלאכים הממונים על החסד, ובלילה שירה עמי. ע"י המלאכים הממונים על השירה. אלו מימין, היינו הממונים על החסד, ואלו משמאל, היינו הממונים על השירה, ואלו שממין, מקשיבים שירת היום, שירתם של ישראל קדושים. כי ישראל אומרים שירה ביום. רבי יצחק אמר, אותם שאומרים שירה בלילה, מקשיבים שירתם של ישראל ביום, זהו שכתוב, חברים מקשיבים לקולך.

## ליקוטי זוהר תהילות דוד

י

בימינו והארץ בשמאלו ועלה בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום (נ"א לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה הדא הוא דכתיב (תהלים מ"ב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל קדוש. רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום הדא הוא דכתיב (שיר ח') חברים מקשיבים לקולך.

ב) אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה הה"ד (משלי ל"א) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

ג) אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כד"א (איוב ט"ז) אפו טרף וכתוב (מיכה ה') וטרף ואין מציל. וחק לנערותיה כמה דאת אמר (שמות ט"ו) חק ומשפט. (תהלים קמ"ז) חקיו ומשפטיו. (שם פ"א) כי חק לישראל הוא משפט וגו'. מכאן שמדת הדין שולטת בלילה.

ד) ותנא אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר. וכשפותחין החיים שירה מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפין כח בהאי שירה.

----- פירוש הסולם -----

ב

ג

ד

- פרק א' - - פרק א' יא

ה) אמר רבי נחמיל' אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלמה לדעת.

ו) דתני רבי שמעון דוד ע"ה ידע בזה ותקן שירים ותושבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבוא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש.

ז) ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב (קהלת ב') עשיתי לי שרים ושרות. כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותן השירים העליונים ואשר תחתם והיינו דכתיב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר שהשרים של מעלה משוררים.

ח) אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר. כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ועמדו על משמרותם.

----- פירוש הסולם -----

ה  
ו  
ז  
ח

ט) ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו (שיר ח') מי יתנך כאח לי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי. כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים ונסתם החכמה בו.

י) א"ר יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים על שנלויים ונחברים למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה. וע"כ אמרה לאה (בראשית כ"ט) ילוה אישי אלי.

רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלויים אל ה' לשרתו.

יא) ת"ח בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשה האחים משה אהרן ומרים. תינח משה ואהרן. מרים למה. אמר רבי יוסי הה"ד (קהלת ב') ושרות כד"א (שמות ט"ו) ותען להם מרים.

יב) תאנא באותה שעה שנולד לוי נטלו הקב"ה ובחרו מכל אחיו והושיבו בארץ והוליד לקהת וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים. פירש מאשתו והחזירה באותה שעה היו המשוררים של מעלה עומדים

----- פירוש הסולם -----

ט

י

יא

יב

ומשוררים גער בהם הקב"ה ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו והושיט לעמרם.

(יג) מ"ט נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו. מ"ט לא נזכר שמו. רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו כדי שלא יכירו בו הה"ד וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא. ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה.

(יד) וילך איש. רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל דכתיב (דניאל ט') והאיש גבריאל. שהלך הוא והחזירה לעמרם. רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה.

(טו) רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר זיווג אבותם בתורה ובמשה כתיב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנטל חלק בשכינה והוליד למשה הדא הוא דכתיב ויקח את בת לוי ולפיכך כתיב ותרא אותו כי טוב הוא.

(טז) רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול דכתיב (שמות י"ט) והאלהים יעננו בקול. ועמרם

----- פירוש הסולם -----

יג

יד

טו

טז

זכה לבת קול דכתיב ויקח את בת לוי כלומר בת קולו  
לפיכך כתיב וילך כלומר שהלך למדרגה זו. תאנא  
כשנולד משה ייחד הקב"ה שמו עליו דכתיב ותרא אותו  
כי טוב הוא וכתיב (תהלים קמ"ט) טוב יי לכל וכתיב (שם ל"ד)  
טעמו וראו כי טוב יי.

טו

פרשת בא – פרק א'

**פרשת בא**

- פרק ב' -



## - (א) פתח ואמר (שם ז) ויהי מקץ ימים ויבא

## ----- פירוש הסולם -----

(ב) א"ר שמעון וכו': אר"ש כת אחת שהיא מבחינת קו שמאל, כלולה משלש כתות, דהיינו שכלולה מכל ג' הקוין, אומרת שירה בלילה. זהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

פירוש, ר"ש משמיענו, שאם הקו שמאל הוא לבדו, ואינו כלול מכל ג' הקוין, אין השירה נמשכת ממנו אלא להיפך שכל הדינין נמשכים אז ממנו כנודע.

(ג) א"ר אלעזר וכו': אר"א עשרה דברים נבראו ביום ראשון, מהם מדת לילה, שהוא המלכות, ומדת יום, שהוא מדת ת"ת. ועל מדת לילה כתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. שטרף הוא דינים, כמש"א, אפו טרף, שפירושו, אף ה' טרף אותי. וכתוב, וטרף ואין מציל. וחק לנערותיה, חק הוא ג"כ דינים, כמש"א, חק ומשפטו, חקיו ומשפטיו, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. מכאן נשמע שמדת הדין שולטת בלילה.

(ד) ותנא אלו האומרים וכו': ולמדנו, אלו האומרים שירה בלילה, אלו הם שרים המתעלים על כל בעלי השיר, וכשפותחים החיים, דהיינו התחתונים, בשירה, מוסיפים העליונים כח, לדעת להכיר ולהשיג מה שלא השיגו. שמים וארץ שהם זו"ן, גם הם מוסיפים כח על ידי שירה זו.

(ה) אמר ר' נחמיה וכו': אמר ר' נחמיה, אשרי הזוכה לדעת באותו שיר, דהיינו באלו המוחין דהארת החכמה, שלמדנו, הזוכה באותו שיר, ידע בעניני התורה והחכמה, ויאזון ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות. ובזה זכה שלמה לדעת.

(ו) דתני ר' שמעון וכו': שלמד ר"ש, דוד, עליו השלום, ידע בזה, דהיינו שהשיג את המוחין דחכמה בתוך הדעת, ועל כן, תקן שירות ותשבחות הרבה, ורמז בהם העתידות לבא, והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש, שה"ס הנוקבא, בשעה שמקבלת רוח מן הקדש, שה"ס חכמה, ידע בעניני התורה והחכמה, ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקדש.

(ז) ושלמה זכה יותר וכו': ושלמה זכה יותר בשיר הזה וכו'. ודע שכל הנאמר כאן בלשון הקודש נעתק ע"י מי מלשון תרגום של הזוהר, ללשון הקדש.

## פירוש הסולם

(ח) א"ר אלעזר וכו': אר"א, אלו השרים דהיינו המשוררים של מעלה עמדו מלשיר שירה, עד שנולד לוי, אב משנולד לוי ואילך אמרו שיר, אבל עוד לא היה בשלימות, כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר, ועמדו, השרים של מעלה, על משמרתם.

(ט) ואמר רבי אלעזר וכו': באותה שעה שנולד לוי, פתחו למעלה ואמרו, מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי, אמצאך בחוץ אשקך, גם לא יבוזו לי, ועמדו הלויים על משמרתם, ונתקדשו אלה כנגד אלה חברים כאחד, אז נעשו העולמות אחד, ומלך אחד שוכן עליהם. בא שלמה ועשה ספר, מאותו שיר של אותם שרים הנ"ל, ונסתמה החכמה בו.

(י) א"ר יהודה וכו': למה נקראו השרים של מטה לויים, הוא על שנלויים ומתחברים למעלה כאחד. ומטעם שהשומע, את השירה, נלוה ונדבק נפשו למעלה בה. וע"כ אמרה לאה, ילוה אישי אלי. רבי תנחום אמר, שע"כ נקרא לוי, מטעם שזרע לוי כולו נלוה עם השכינה, במשה אהרן ומרים, ובכל זרעו אחריו, והם הנלויים אל ה' לשרתו.

(יא) ת"ח, בשעה שעמדו וכו': בוא וראה בשעה שעמדו וכו' אינו צריך ביאור.

(יד) וילך איש: רבי אבהו אמר, וילך איש, זהו גבריאל, שכתוב, והאיש גבריאל. שהוא הלך והחזירה לעמרם. ר' יהודה אמר, עמרם ממש היה, ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו להזדווג לאשתו, לא היתה ממנו אלא מלמעלה. כי עצת הקב"ה הפעיל אותו, והלך.

(טו) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, למה באהרן ומרים לא נאמרר זוג אבותם בתורה, ובמשה כתוב, ויקח את בת לוי. ומשיב, הוא להראות, שהשכינה נקראת על שם לוי, ולא היה עמרם ראוי להוליד את משה, עד שלקח חלק בשכינה, והוליד את משה. ז"ש ויקח את בת לוי, היא השכינה. ולפיכך כתוב, ותרא השכינה.

(טז) ר' אלעזר אמר וכו': עמרם זכה שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול, שהוא ז"א, שכתוב, והאלקים יעננו בקול. ועמרם זכה לבת קול, שהיא המלכות, שכתוב, ויקח את בת לוי, כלומר, בת קול, ולפיכך כתוב וילך, כלומר, שהלך למדרגה זו. למדנו, כשנולד משה יחד הקב"ה שמו עליו,

קין מפרי האדמה. מקץ ימים ולא מקץ ימין.  
איהו דחה לקץ ימין ואתקריב לקץ ימים והא  
אוקימנא (דניאל יב) ואתה לך לקץ. ואמר  
דניאל לאן קץ לקץ הימין או לקץ הימים עד  
דא"ל לקץ הימין. וע"ד דוד דחיל ואמר  
(תהלים לט) הודיעני יי קצי ומדת ימי מה היא  
או לקץ הימים או לקץ הימין והכא מה כתיב  
ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ובג"כ לא  
אתקבל קרבניה דהא מסטרא אחרא הוה  
(כלא).

ת"ח מה כתיב והבל הביא גם הוא. מאי גם הוא  
לאסגאה דא בדא קרבניה לקב"ה הוה כלא ועקרא  
דקרבנא לקב"ה ויהב חולקא לסטרא אחרא כד"א  
ומחלביהן. וקין עקרא עבד מקץ ימים רזא דסטרא  
אחרא ויהיב חולקא לקב"ה ועל דא לא אתקבל.

באיוב מה כתיב (איוב א) והלכו בניו ועשו משתה וגו'  
ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכל ולשתות עמהם  
ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו' ובמשתיה בכל יומא  
מקטרגא שכיח ולא יכיל ליה. מנא לן. דכתיב (שם) הלא  
אתה שבת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב,  
ולעולם לא יהיב חולקא כלל לגביה, דהא (מה) כתיב

----- פירוש הסולם -----  
שכתוב ותרא אותו כי טוב, וטוב הוא שמו של הקב"ה, שכתוב טוב ה' לכל.  
וכתוב, טעמו וראו כי טוב ה'. הרי שהקב"ה נקרא טוב.

והעלה עולות מספר כלם. עולה סלקא לעילא לעילא, וא  
יהיב חולקא לסטרא אחרא, דאלמלא יהב ליה חולקא  
לא יכיל ליה לבתר וכל מה דנטל מדיליה נטל.

ואי תימא אמאי אבאיש ליה קדשא בריך הוא אלא  
דאלמלא יהב ליה חולקא, יפני אקדשא וסטרא דקדושה  
אסתילק לעילא לעילא ואיהו לא עבד כן ועל דא קדשא  
ברוך הוא תבע בדינא.

תא חזי כמה דאיהו אתפרש ולא אכליל טוב ורע,  
איהו דן לה בההוא גוונא, יהיב ליה טוב ולבתר רע,  
ולבתר רע ולבתר אהדריה לטוב, דהכי אתחזי לבר נש  
למנדע טוב ולמנדע רע, ולאהדרא גרמיה לטוב, ודא איהו  
קרזא דמהימנותא. תא חזי איוב מעבדי פרעה הוה, ודא  
הוא דכתיב ביה (שמות ט') הירא אל דבר יי מעבדי  
פרעה.

תא חזי דלא בעא קדשא בריך הוא לאעקרא איוב  
מאתריה, דאיהו הוה מכסי (נ"א כולא בעא קדשא בריך  
הוא לאעקרא מאתריהו איבו הוה מכסי) (נ"א איוב  
חכים הוה) על פרעה כיון דאתחלש עבד נוקמין לפרעה.

פתח ההוא גברא ואמר (תהלים כד) לדוד מזמור ליי  
הארץ ומלואה וגו'. לדוד מזמור באתר חד ובאתר אחרא  
מזמור לדוד. מה בין האי (ק"ע א') להאי. אלא לדוד  
מזמור שירתא דקאמר דוד על כנסת ישראל. מזמור  
לדוד שירתא דקאמר דוד על גרמיה.

ליי (כ"ב ב') הארץ ומלואה. ליי דא קודשא ב"ה.  
הארץ ומלואה דא כנסת ישראל וכל אוכלוסין דילה  
דמתחברן בהדה ואקרון מלואה ודאי הוא. כמה דאת

אמר (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו. תבל ויושבי בה דא הוא ארעא דלתתא דאקרי תבל ואחידת בדינא (דעלמא) דלעילא הדא הוא דכתיב (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק. בין לחד בין לעמא חד בין לכל עלמא מהאי דינא הוא אתדן.

#### פרשת בשלח

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה כתיב לעילא עיני כל אליך ישברו. כל אינון בני עלמא מצפאן וזקפאן עיינין לקב"ה בגין כך (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריכן למבעי) בכל יומא ויומא לשאלא מזונייהו מקב"ה ולצלאה צלותהון עליה.

מאי טעמא בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריך הוא על מזוניה גרים דיתברך כל יומא על ידוי ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (וטעמא דמלה) (שם סח) ברוך יי יום יום. ואע"ג דאשתכח עמיה בעי למשאל קמי קדשא בריך הוא ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא בגין דישתכחו על ידוי ברכאן כל יומא ויומא לעילא ודא הוא ברוך יי יום יום.

ועל דא לא לבעי ליה לאנש לבשלא מזונא מן יומא ליומא אחרינא דלא לעכב יומא ליומא אחרא הה"ד ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דייקא. בר מערב שבת לשבת כמה דאוקימנא וכדין אשתכח קדשא בריך הוא מלא ברכאן בכל יומא. וכדין כתיב פותח את ידך וגו' מאי רצון ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא

ונפק מניה רצון לאשתכחא מזוני לכלא. ומאן דשאל  
מזוני בכל יומא ויומא. ההוא אקרי ברא מהימנא. ברא  
דבגיניה משתכחן ברכאן לעילא.

ר' אבא פתח ואמר (שם קמז) רוצה יי את יראיו את  
המיחלים לחסדו. כמה אית להו לבני נשא למהך בארחוי  
דמלכא קדישא ולמהך בארחוי דארייתא בגין דישתכחון  
ברכאן ללהו לעלאי ולתתאי.

דתניא מאי דכתיב (ישעיה מט) ישראל אשר בך  
אתפאר. ישראל לתתא קדשא בריך הוא מתפאר לעילא.  
ומאי פארא דיליה דאתחבש בתפילין דמתחברא גווני  
לאתפארא.

תאנא רוצה יי את יראיו. רוצה יי ביראיו מבעי ליה.  
מאי רוצה יי את יראיו. אלא רוצה יי את יראיו כלומר  
אפיק האי רצון ומתרעי (נ"א ואתידע) בהו קדשא בריך  
הוא ליראיו דדחלין ליה. ומאן אינון יראיו דאפיק לון  
האי רצון הדר ואמר את המיחלים לחסדו אינון דמצפאן  
ומחכאן בכל יומא ויומא למבעי מזונייהו מן קדשא בריך  
הוא משמע דכתיב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא אתקין סעודתא בכל יומא עד  
דבעא בעותיה קמי קדשא בריך הוא על מזוני אמר לא  
נתקין סעודתא עד דתתיהיב מבי מלכא. לבתר דבעי  
בעותיה קמי קדשא בריך הוא הוה מחכה שעתא חדא  
אמר הא עידן דתתיהיב מבי מלכא מכאן ולהלאה אתקנו  
סעודתא ודא הוא ארחא דאינון דחלי קדשא בריך הוא  
דחלי חטאה.

אינון חייביא דאזלין עקימין בארחי אורייתא מה כתיב בהו (ישעיה ה) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וע"ד רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו דייקא. (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא בכל יומא ויומא הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו קאמר ולא דבר יום ליום אחר.

וכל כך למה. למען אנסנו הילך בתורתא אם לא. בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא דכל יומא ויומא אינון אזלי בארח מישר באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו בתר דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא.

רבי שמעון אמר תא חזי עד לא יהב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל אבחין בין אינון בני מהימנותא ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא ולא קיימין באורייתא. ובמה אבחין לון. במן. כמה דאתמר אנסנו וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא רשים ליה קדשא בריך הוא ברשימו דכתרא דחס"ד כד"א המיחלים לחסדו וע"ד למען אנסנו. וכל אינון דלא משתכחי בני מהימנותא אעדי מנייהו כתרא עלאה דא. ומנא אכריז ואמר (שם) ובטן רשעים תחסר. ועם כל דא לא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר.

תאנא בההיא שעתא אשתלימו ישראל לתתא כגוונא דלעילא כמה דאוקימנא דכתיב ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו'. ואתתקף אילנא קדישא בתריסר תחומין בארבע סטרי עלמא ואתתקף בשבעין ענפין וכלא כגוונא דלעילא.

בההיא שעתא נטיף טלא קדישא מעתיקא סתימאה  
 ומליא לרישיה דזעיר אנפין אתר דאקרי שמים. ומההוא  
 טלא דנהורא עלאה קדישא הוה נגיד ונחית מנא לתתא.  
 וכד הוה נחית הוה מתפרש גלידין גלידין ואקריש לתתא  
 הדא הוא דכתיב דק ככפור על הארץ.

כל אינון בני מהימנותא נפקי ולקטי ומברכאן שמא  
 קדישא עליה וההוא מנא הוה סליק ריחין דכל בוסמין  
 דגנתא דעדן דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שויה  
 לקמיה בכל טעמא דאיהו בעי הכי טעים ליה ומברך  
 למלכא קדישא עלאה

וכדין מתברך במעוי והוה מסתכל וידע לעילא  
 ואסתכי בחכמה עלאה ועל דא אקרון דור דעה. ואלין  
 הוו בני מהימנותא ולהון אתיהיבת אורייתא לאסתכלא  
 בה ולמנדע ארחהה.

ואינון דלא אשתכחו בני מהימנותא מה כתיב בהו  
 (במדבר יא) שטו העם ולקטו. מאי שטו שטותא הוו נסבי  
 לגרמייהו בגין דלא הוו בני מהימנותא. מה כתיב בהו  
 וטחנו ברחים או דכו במדוכה וגו'. מאן אטרח לון כל  
 האי אלא דאינון לא הוו בני מהימנותא.

כגוונא דא אינון דלא מהימני ביה בקב"ה לא בעאן  
 לאסתכלא בארחוי ואינון בעאן לאטרחא גרמייהו כל  
 יומא בתר מזונא יממא ולילי דלמא לא סליק בידייהו  
 פתא דנהמא. מאן גרים לון האי. בגין דלאו אינון בני  
 מהימנותא.

אוף הכא שטו העם ולקטו שטו בשטותא דגרמייהו  
 ובעאן לאטרחא עליה הדא הוא דכתיב וטחנו ברחים.



בתר כל טרחא דא לא סליק בידייהו אלא דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן. ולא יתיר. מאן גרים לון האי בגין דלא הוו בני מהימנותא.

אמר רבי יוסי מאי לשד השמן. איכא דאמרי דליש במשחא כתרגומו ואיכא דאמרי מה השד אתחזר לכמה גוונין. אופ מנא אתחזר לכמה גוונין. רבי יהודה אמר לשד השמן יניקא דמשחא.

רבי יצחק אמר איש לפי אכלו לקטו. וכי מאן דאכיל קמעא לקיט קמעא ומאן דאכיל יתיר לקיט יתיר. והא כתיב לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר. אלא לפום אינון דאכלין לקטין. משמע אכלו מאן דהוה אכיל ליה ובגיני כך לא כתיב אכילתו.

מאי קא מיירי. אחיד בר נש בעבדא או באמתא ואמר דהוא דיליה. אתא חבריה ואמר האי עבדא דילי הוא. קריבו לקמיה דמשה לדינא אמר לון כמה נפשאן בביתך וכמה נפשאן בביתיה דדין אמר כך וכך. וההוא שעתא אמר לון משה לקטו מחר וכל חד מנייכו ייתי לגבאי. למחר נפקו ולקטו ואתיין קמי משה שויין קמיה מנא הוה מדיד ליה. אי ההוא עבדא דדין. אשכח ההוא עומר דעבדא בההוא מנא. דהא חד עומר לכל נפש ונפש מביתיה. מדיד לדין ואשתכח חסרא ההוא מיכלא דעבדא בההוא מנא דיליה וחד עומר לכל נפש ונפש מביתיה. אמר עבדא דדין הוא. הה"ד איש לפי אכלו לקטו וכתיב עמר לגלגלת מספר נפשותיכם.

אמר רבי ייסא ערב וידעתם כי יי הוציא אתכם מארץ מצרים ובקר וראיתם את כבוד יי. ערב וידעתם

במאי ינדעון. אלא הכי תאנא בכל יומא ויומא אשתכחו  
 נימוסי קדשא בריך הוא בצפרא אתער חסד בעלמא.  
 בההוא זמנא דאקרי ערב תליא דינא בעלמא והא  
 אוקמוה דבגיני כך יצחק תקן תפלת מנחה. (מאי קא  
 מיירי) ועל דא ערב וידעתם כד אתער דינא בעלמא  
 תנדעון דבההוא דינא אפיק יי יתכון ממצרים. ובקר  
 וראיתם את כבוד יי דהא בההוא זמנא אתער חסד  
 בעלמא ויתן לכו למיכל.

ר' חייא אמר איפכא מה כתיב לעילא בשבתנו על  
 סיר הבשר וגו'. ביה שעתא אתער ערב דההוא זמנא  
 דאתער דינא אתער נמי חסד בעלמא. הה"ד וידעתם כי יי  
 הוציא אתכם מארץ מצרים. תנדעון ההוא חסד דעבד  
 עמכון בזמנא דדינא ואפיק יתכון מארעא דמצרים. ובקר  
 וראיתם את כבוד יי כבוד יי הא ידע. וכ"כ למה. בשמוע  
 יי את תלנותיכם וגו'.

אמר ר' ייסא לא שני קדשא בריך הוא נימוסוי בר  
 דאינון חייבי עלמא שניין לון ומהפכי רחמי לדינא כמה  
 דאתמר.

תאני ר' אלעזר מהאי מנא זמינין צדיקייא למיכל  
 לעלמא דאתי ואי תימא בהאי גוונא. לא. אלא יתיר דלא  
 הוה כן לעלמין. מאי איהו כמה דאוקימנא דכתיב  
 (תהלים כז) לחזות בנעם יי ולבקר בהיכלו. וכתיב עין לא  
 ראתה אלהים זולתך וגומר.

ראו כי יי נתן לכם השבת. ר' חזקיה פתח (תהלים  
 קל) שיר המעלות ממעמקים כל בני עלמא למימר דזמין  
 האי שיר למימריה לדרי עלמא.

ומאי הוא ממעמקים קראתיך. הכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולצלאה (ויקרא ע א) מעמקא דלבא בגין דישתכח לביה שלים בקב"ה ויכוין לבא ורעותא. ומי אמר דוד הכי. והא כתיב (תהלים קיט) בכל לבי דרשתיך. ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים.

אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא) ורעותא מעיקרא דכל עקרין (נ"א מעמקא דכל עומקין) לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא (נ"א דכלא) בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכלא. ומאי הוא ההוא אתר דנפק מניה ואשתכח מניה ההוא נהר דכתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן וכתיב (תהלים מו) נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים. ודא אקרי ממעמקים. (מט א) עמקא דכלא עמקא דבירא דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא.

א"ר חזקיה (בראשית רלד א, ויקרא רפה, א"ב רצז ב) כד עתיקא סתימאה דכל סתימין בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כלא ואכליל כלא בהאי עמקא עלאה ומהכא שאיב ואתנגיד בירא (נ"א נהרא) דנחלין ומבועין אתנגידו מניה ומתשקיין מניה כלהו. ומאן דמצלי צלותיה בעי לכוונא לבא ורעותא לאמשכא ברכאן מההוא עמקא דכלא בגין דיתקבל צלותיה ויתעביד רעותיה:

פרשת יתרו

ר"א פתח ואמר (תהלים סז) יודוך עמים אלקים  
 יודוך עמים כלם ת"ח דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא  
 קדישא. והוא אשתדל באורייתא בההיא שעתא כד רוח  
 צפון אתער והוה בטש באינון נימין דכנורא וכנור הוה  
 מנגן ואמר שירה וכו'. ומה שירה הוה קאמר.

תא חזי בשעתא דקב"ה אתער לגבי כל אינון רתיכין  
 למיהב לון טרפא כמה דאוקימנא דכתיב (משלי לא)  
 ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כדין  
 כלהו בחדו פתחי ואמרי (תהלים סז) אלקים יחננו  
 ויברכנו יאר פניו אתנו סלה. כד רוח צפון אתער ונחית  
 לעלמא נשיב ואמר לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך.  
 כנור בשעתא דאיהו מנגנא ביה בההוא רוחא פתח ואמר  
 ארץ יודוך עמים כלם (חסר). דוד כד הוה קם ואתער  
 עליה רוח קדשא פתח ואמר ארץ נתנה יבולה יברכנו  
 אלקים אלקינו יברכנו אלקים וייראו אותו כל אפסי  
 ארץ. בגין לאמשכא טיבו דקודשא בריך הוא מעילא  
 לתתא. לבתר אתא דוד ברוח קדשא וסדר לון כחדא  
 אסתכל בכלא האי קרא דכנורא (בגין) דשלימו דיקרא  
 דקב"ה עילא ותתא.

בשעתא דשאר עמין אתכפיין אתיין ואודאן ליה  
 לקב"ה כיון דאינון לפרעה ואמר ליה יי אלקי העברים  
 נקרא עלינו וגו' פתח איהו ואמר לא ידעתי את יי.

ובעא קדשא בריך הוא דיתייקר שמיה בארעא כמה  
 דאיהו יקירא לעילא. כיון דאלקי ליה ולעמיה אתא  
 ואודי ליה לקב"ה דכתיב (שמות ט) יי הצדיק. איהו

דהוה מלכא קרופינוס דכל עלמא כיון דאיהו אודי כל שאר מלכין אודון דכתיב (שם טו) אז נבהלו אלופי אדום.

אתא יתרו כומר אעלא ורברבא רב ממנא (דכל ממנא) דכל טעוון אחרנין ואודי ליה לקב"ה ואמר עתה ידעתי כי גדול יי מכל האלקים כדין אסתלק ואתייקר קדשא בריך הוא ביקריה עילא ותתא ולבתר יהב אורייתא בשלימו דשלטנו על כלא.

אמר רבי שמעון לר' אלעזר בריה ע"ד כתיב (תהלים סז) יודוך עמים אלקים יודוך עמים כולם. אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי. בכה אבא ואמר (שם קג) כרחם אב על בנים. מאן ירחם על ר' אלעזר ולאשלמא מלוי בר רחימו דמר זכאה חולקנא דזכינא למשמע מלין אלין קמיה דלא נכסיף בהו לעלמא דאתי.

פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קל"א) יי לא גבה לבי ולא רמו עיני וגומר. דוד מלכא עלאה ושליטא על כל מלכין עלאין ושליטין דאית ממזרח ועד מערב, ולא סליק על לביה לאסטאה מארחא, ותדיר שפיל לביה קמי מאריה, וכד הוה לעי באורייתא הוה מתגבר כאריא, ועינוי תדיר מאיכין בארעא מדחילו דמאריה, וכד הוה אזיל בין עמא, לא הוה ביה גסות רוחא כלל.

ועל דא כתיב יי לא גבה לבי וגומר, לא גבה לבי אף על גב דאנא מלכא שליטא על כל שאר מלכין דעלמא ולא רמו עיני בזמנא דאנא קיימא קמך לעי באורייתא ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, בשעתא דאנא אזיל בין עמא ואי דוד מלכא הכי שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה ואנא כמה אנא שפיל לבא ומאיך עינא קמי מלכא קדישא וחס לי דבמלין קדישין דארייתא ירום לבאי. בכה ודמעוי נפלין על דיקניה.

אמר סבא לאי בחילא, כמה שפיראן דמעין על דיקנך, כמה דהוה שפיר משחא טבא, כד הוה נחית על דקנא דסבא טבא דאהרן. אימא מילך סבא דהא מלכא קדישא הכא. שאר בני נשא דעמלא דקא אסתלקו מניה ושבקו רוחא בההוא מאנא דהוה משתמשים ביה, ואתנסיבת, ואתא אחרא ואעיל בההוא מאנא רוחא אחרא מה אתעביד מההוא קדמאה כמה דאתמר.

פרשת תרומה

כד נהיר יממא ביומא דשבתא סליקו דחדוה סליק (בראשית ח א) בכלהו עלמין בנייחא בחדוה כדין (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד הרקיע.

מאן שמים אלין שמים דשמא עלאה אתחזי בהו דשמא קדישא אתרשים בהו.

מספרים מאי מספרים אי תימא כמאן דמשתעי ספור דברים. לאו הכי אלא דנהרין ונציצין בנציצו דנהורא עלאה וסלקין בשמא דכליל בנהירו דשלימו עלאה ומאן איהו ספור דנצצי בנהירו דשלימו דספר עלאה ובגין כך סלקין בשמא שלים ונהרין בנהירו שלים ונצצי בנציצו שלים. אינהו מנצצי ונהרי בגרמייהו מגו נהירו דנציצו דספר עלאה ונצצי ונהרי לכל סטר וסטר (נ"א לכל כבוד וכבוד) דמתדבקן ביה דהא מנייהו מההוא ספירו ונהירו נהיר כל עזקא ועזקא ונציץ בנציצו בגין דבהאי יומא מתעטרן שמים וסלקין בשמא קדישא יתיר משאר יומין

ומעשה ידיו ההוא טלא עלאה דנהיר מכל סטרין גניזין דאיהו מעשה ידיו ותקונא דיליה דמתתקנא ביומא דא מכל שאר יומין.

מגיד הרקיע. מאי מגיד משיך ונגיד לתתא מרישא דמלכא מליא מכל סטרוי. הרקיע ההוא רקיע דאיהו מבועא דבירא. ודא איהו ההוא נהר דנפיק מעדן ודא איהו דנגיד ומשיך לתתא נגידו דטלא עלאה דנהיר ונציץ בנציצו מכל סטרין ודא רקיע אנגיד ליה במשיכו דרחימו ותיאובתא לאשקאה שקיו דחדוה למעלי שבתא.

וכד נגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא כלא (נגיד) מליא ושלים באתווי קדישין בכל אינון שבילין קדישין. כיון דכלא אתחבר ביה אתעביד ביה ארחא לאשקאה ולברכא לתתא.

יום ליום יומא ליומא ועזקא לעזקא. השתא משתעי קרא בארח פרט היך שמים מספרים ומתקנין בספירו ובנציצו עלאה להאי כבוד. והיך נגיד ומשיך ההוא רקיעא נגידו דטלא עלאה. ואמר יום ליום יביע אמר. יומא ליומא ודרגא לדרגא יחו (ס"א אוחו) לאתכללא דא בדא ולאנתהרא דא מן דא מההוא ספירו דמנצצי ומנהרי שמים להאי כבוד. יביע כד"א מבע אתעביד וגו' אוחו לאנהרא דא מן דא ולאנתנצא דא מן דא מההוא ספירו ונציצו.

אמר כללא דאתוון ושבילין דנפקין מאבא ואימא וההוא רישא דנפיק מנייהו דאיהו ברא בוכרא אלף אבא וכד איהו סליק ונחית אתחברת מ' בהדי א' ואיהו (ה"א) אם ר' רישא (קעח ב) בוכרא. כד מתחברי אתוון כלהו אמר. דא נהירו דאבא ואימא וברא בוכרא ונהרין דא בדא בחבורא חדא שלטא ביומא דשבתא. וע"ד כלא אתכליל דא בדא בגין למהוי חד. ובגין כך אוחו דא בדא ההוא אמר שליטו עלאה למהוי כלא חד.

וכד כל האי אתנגיד ואתמשך להאי רקיע כדין איהו אשקי ואנהיר לתתא להאי כבוד אל למעבד תולדין בדיוקנא דאינון שמים דנהרין לההוא כבוד אל

(ודא הוא דכתיב) ולילה ללילה יחיה דעת רתיכין דילה (דא לדא) דאינון גופא דכרסייא וכלהו אקרון לילות כד"א (תהלים טז) אף לילות יסרוני כליותי. רתיכא עלאה אתקרי ימים יום ליום. רתיכא תתאה אקרי לילות לילה ללילה.



יחווה דעת יחווה יחיה. יחיה תולדין דאינון (נ"א באינון) שמים. ואי תימא יחווה לאו יחיה. ת"ח כתיב (בראשית ג) ויקרא האדם שם אשתו חווה כי היא היתה אם כל חי. חווה וחווה במלה חדא סלקין. ועל דאסתלק (נ"א דא אסתלק) י' ועייל ו' דאיהו כדקא יאות דהא ו' איהו חיין ודאין. ועל דא חווה וחיה י' (ס"א זעירא נטלא) נטלא חיין מן ו'. אוף הכא יחווה יחיה.

דעת דא איהו רזא דשמיא. מה שמיא שית סטרין אוף הכא שית סטרין באינון תולדין דקא יחיה כגוונא דיליה ועל דא יום ליום אתכליל בדרגא עלאה אמ"ר. ולילה ללילה ברזא דדכורא דקא נהיר לה דאיהו שמיא (נ"א שמים) דעת.

ובגין דהאי אמר רזא עלאה איהו ולא כשאר אמירן אהדר קרא עליה ואמר אין אמר ואין דברים כשאר אמירן דעלמא. אלא האי אמר רזא עלאה איהו בדרגין עלאין דלית תמן אמירן ודברים ולא אשתמעו כשאר דרגין דאינון רזא דמהימנותא דאינון קלא דאשתמע אבל הני לא (בראשית נ) אשתמעו לעלמין והיינו דכתיב בלי נשמע קולם. אבל בכל הארץ יצא קום. אע"ג דאינון טמירין עלאין דלא אתיידעו לעלמין נגידו ומשיכו דלהון אתמשך ואתנגיד לתתא. ובגין ההוא משיכו אית לן מהימנותא שלימתא בהאי עלמא וכל בני עלמא משתעו רזא דמהימנותא דקב"ה באינון דרגין כאילו אתגליין ולא הוו טמירין וגניזין והיינו ובקצה תבל מליהם מרישא דעלמא עד סייפי עלמא משתעאן אינון חכימי לבא באינון דרגין גניזין אע"ג דלא אתיידעו. אבל במה אשתמודען בגין דלשמש שם אהל בהם בגין שמשא

קדישא דאיהו משכנא מאינן דרגין עלאין קדישין ואיהו נהורא דנטיל כל נהורין גניזין וההוא משיכו דלהון ובגיניה אתחזי מהימנותא בכל עלמא. מאן דנטיל לשמשא כמאן דנטיל לכלהו דרגין. בגין דשמשא איהו אהל דאתכליל בהון ונטיל כלא ואיהו נהיר לכל אינן גווני נהורין לתתא. ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו בנהירו ונציצו דכל נהורין גניזין דכלהו בתיאובתא ברעותא שלים יהבי ליה רעותייהו ונהירו דלהון כמה דלחתן אית רעו ותיאובתא דכלה (נ"א דכלהו) למיהב לה נבזבזן ומתנן. ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו. מאן חפתו. דא עדן. ורזא דא (שם ב ונהר יוצא מעדן. עדן דא איהו חופא דחפייא על כלא. ישיש כגבור. ישיש מסטרא דאור קדמאה דלא אשתכח ביה דינא כלל. כגבור מסטרא דגבורה. ואע"ג דגבורה איהי דינא שלים כגבור כתיב ולא גבור) בגין דאמתיק דינא בחסד ונטיל כלא כחדא בתיאובתא ורעותא שלים וכל דא לרוץ ארח כד"א (ישעיהו מג) הנותן בים דרך לאשקאה ולאשלמא נהירו דסיהרא בכל סטרין (רטו א) ולמפתח בה ארח לאנהרא לתתא. מקצה השמים מוצאו מסייפי אלין שמים עלאין דקאמרן איהו אפיק בגין דבסיומא דגופא איהו אפיק ובההוא אתר אשתמודע בין דכר לנוקבא. ודא הוא דכתיב (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. קצה השמים דא עלמא עלאה. ולמקצה השמים דא (מלכא ד) שלמא דיליה. כמה דהאי נטיל כל נהורין וכלהו ביה אוף הכי האי נטיל כל נהורין וכלהו ביה ואיהו נפיק מקצה השמים. ותקופתו דסחרא בכל אינן סטרין (נ"א א ספירן) קדישין דאתחזון לאתנהרא ולאשקאה ולנצצא

מניה. ואין נסתר לית מאן דמתחפייא מההוא נהירו דהא לכלהו אנהיר בכללא חדא לכל חד וחד כמה דאתחזי ליה. וכד כלהו אשתלימו ואתנהירו מגו שמשא כדין סיהרא מתעטרא בגוונא דאימא עלאה שלימא בנ' תרעין ודא איהו דכתיב תורת יי תמימה דהא כדין איהו (שלימא) תמימה מכל סטרין ברזא דחמש דרגין כגוונא דאימא עלאה דאינון חמש רזא דחמשין. ובגיני כך איהו אתיא בחמש חמש תיבין בגין לאשלמא לרזא דחמשין. תורת יי תמימה משיבת נפש הא חמש. עדות יי נאמנה מחכימת פתי הא חמש. פקודי יי ישרים משמחי לב הא חמש. מצות יי ברה מאירת עינים הא חמש. יראת יי טהורה עומדת לעד הא חמש. משפטי יי אמת צדקו יחדיו הא חמש. וכלהו אתיין בחמש חמש לאתכללא כגוונא דאימא עלאה ועל דא ידו"ד ידו"ד שית זמנין לקבל שית סטרין עלאין דאינון רזא דשמא עלאה (נ"א דשמיא עלאין) ועל דא סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה כדקא יאות ודא איהו ביומא דשבתא דכלא אשתלים כדקא יאות ברזא דשבתא עילא ותתא. וע"ד ביומא דא אתוסף נהירו בכלא כדקאמרן. שמים נטלי מקורא דחיי בקדמיתא ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה מרזא (בראשית לה ב) דספר עלאה אבא דכלא. ומרזא דספר אימא עלאה. ואיהו מרזא דספר ובגין כך מספרים כדקאמרן ברזא דתלת שמהן אלן דשלטין ביומא דשבתא על כל שאר יומין. ובגיני כך תושבחתא דא קאמר דוד ברוח קדשא על נהירו ונציצו ושולטנו (ס"א ושלימו) דיומא דשבתא על כל שאר יומין (ס"א ותקונא דיליה דאתתקן ביומא דא מכל שאר

יומין) בגין רזא דשמא עלאה דקא נהיר בנהירו ונציץ  
 בנציצו ואשתלים בשלימו עילא ותתא וכדין תורת יי  
 תמימה שבת דמעלי שבתא (ס"א רזא דשמור כבוד לילה  
 דהא היא תורת יי תמימה תורה שבע"פ) משה קבל תורה  
 מסיני והא אתערו על תורה שבע"פ דאלו תורה שבכתב  
 הא כתיב ויצו משה את הלויים וגו' לקוח את ספר  
 התורה. ודא לליואי אתחזי להאי דאחד בשמשא ומלכא  
 דאתיא מיניה משה נהיר לישראל מ' שנין שמשא ביומוי  
 ותורת יי דא מעלי שבתא) ברזא חדא כדקאמרן ואתקינן  
 (ס"א אנשי כנסת הגדולה סדורא דתשבחתא) חברייא  
 שירותא דתושבחתי מאינון תושבחן דדוד מרזא דא  
 השמים דאיהו נטיל ברישא ונהיר לכל שאר. בגין דהאי  
 נהר כניש ונטיל כלא מרזא איהו רזא (תהלים לג) רננו  
 צדיקים ביי. בגין דהאי נהר כניש ונטיל כלא מרזא  
 דשמים ברזא עלאה ומקורא דחיי כלא כדקא יאות  
 ביומא דא ושמשא אתקין לאנהרא כדקא יאות ביומא  
 דא. ולבתר סיהרא דקא מתפרשת מסטרא אחרא ביומא  
 דא בגין לאתנהרא מן שמשא ודא איהו לדוד בשנותו את  
 טעמו וגו' ולבתר דאתפרשת מיניה הא אתחברת בשמשא  
 ותושבחתא דא בכ"ב אתוון דאעיל בה שמשא בסיהרא.  
 ותושבחתא דא פרישו דסיהרא מסטרא אחרא  
 ותושבחתא דכ"ב אתוון בנהירו דשמשא ולבתר  
 אתחברותא וסליקו דמטרוניתא עם בעלה. ודא איהו  
 (שם צ) תפלה למשה איש האלקים. אתחברותא  
 ואתדבקותא דאתתא בבעלה לפרשא ימינא ושמאלא  
 לקבלא לה ולמהוי כחדא בחבורא חדא (למהוי חד ברזא  
 חד. וכל אלן שמים מספרים לון ומתקנין לון. מכאן

ולהלאה תושבחן אחרנין דחדוה ותיאובתא שלימתא. אבל הני אינון תקונא שלימתא עלאה ברזא דשמא קדישא כדקא יאות ותושבחן אלין אתקנו בתקונא דשבתא דאיהו סליק ואתעטר בעטרוי כדקא יאות וסלקין ברזא דשמא קדישא למהוי חד ברזא דכבוד אל דשמים מספרים ליה וזהרין ליה כדקאמרן. ודא איהו: מזמור שירו ליי שיר חדש תושבחתא דא הא אוקימנא (בראשית קכג ב). אבל אע"ג דאתערנא ביה אתערו דחברייא דקא אתערו שפיר איהו דהנהו פרות עלות כד הוו נטלי ארונא אתערו בהאי תשבחתא כד"א (שמואל א ו) וישרנה הפרות בדרך. ומה שירה הוו אמרי (תהלים צח) מזמור שירו ליי שיר חדש כי נפלאות עשה רזא דא איהו כגוונא דלעילא. בשעתא דאינון חיות נטלי (ארונא) כרסיא לארמא ליה לעילא אנון אמרי תושבחתא דא. ואי תימא אמאי כתיב הכא חדש והא תדיר קאמרי תושבחתא דא. אלא ודאי חדש איהו וחדש לא אקרי אלא באתחדתותא דסיהרא כד אתנהירת מן שמשא כדן איהו חדש ודא איהו שיר חדש. הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו הא אתערותא דימינא ושמאלא לקבלא לה ותושבחתא דא כד נטלי ארונא קא משבחאן לה כד סלקין לבית שמש כגוונא דעגלות סלקין לבית שמש וכלא ברזא חד סלקין בגין דבשבת איהו סליקו דכורסייא לסלקא לעילא תקונא דתושבחתא דא בשבת אלין תושבחן כלהו אתקינו בשבת לשבחא ליה עמא יחידא בעלמא: (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת תושבחתא דא אדם הראשון קאמר לה בשעתא דאתתרך מגנתא דעדן ואתא שבת ואגין עליה ואוקמוה חברייא.

תושבחתא דא עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה  
 יומא (דכלא ביה) דאיהו כלו שבת מלכא דשלמא דיליה  
 ודא איהו מזמור שיר ולא כתיב מאן קאמר ליה כמה  
 דאוקימנא. ליום השבת יומא עלאה שבת עלאה. דא  
 שבת ודא שבת. מהבין האי להאי. אלא שבת סתם דא  
 שבת דמעלי שבתא יום השבת דא שבת דלעילא. דא יום  
 ודא לילה. (שמות לא) ושמרו בני ישראל את השבת הא  
 ליליא רזא דנקבא (שם כ) זכור את יום השבת הא יום  
 רזא דדכורא. ובגין כך מזמור שיר ליום השבת. ואשכחן  
 בכמה אתר דעלמא תתאה לא סליק בשמא ואתיא סתם  
 כגון האי וכגון ויקרא אל משה וכגון (שם כד) ואל (קלא  
 א) משה אמר עלה אל יי כלהו סתים שמא ולא סליק  
 ביה. (אלא) (ס"א וכלא) בגין דאית ביה דרגא עלאה  
 ולגבי דרגא עלאה איהו לא סליק בשמא. נהורא דשרגא  
 לא סליק ביממא בנהורא דשמשא וע"ד לא סליק בשמא.  
 נהורא דשרגא לא סליק (נ"א ביום השבת דאיהו  
 תושבחתא) יום איהו תושבחתא עלאה על כל שאר יומין  
 (ס"א וכל אלין תושבחן אתקיננו בתקונא דשבחא דאיהו  
 סליק ואתעטר בעטרין עלאין עטרין קדישין על כל שאר  
 יומין):

ר' אבא פתח קרא ואמר (שם סג) מזמור לדוד  
 בהיותו במדבר יהודה. מאי שנא מכל שאר תושבחן דלא  
 קאמר באן אתר שבח לון דוד מלכא ומ"ש הכא דקאמר  
 בהיותו במדבר יהודה. אלא לא דא בלחודוי דהא אוף  
 הכי נמי (שם לד) בשנותו את טעמו לפני אבימלך (שם נה)  
 בבא הזיפים וכן כלהו. לאחזאה לכל בני עלמא שבחיה  
 דדוד דאע"ג דבצערא הוה והווי רדפי אבתריה הוה

משתדל לומר שירין ותושבחן לקב"ה. ואע"ג דברוח קדשא הוה אמר רוח קדשא לא הוי שארי עלוי עד דאיהו אשתדל למשרי עלוי. וכן בכל אתר לא שריא רוח קדשא דלעילא עד דיתער עליה בר נש מתתא. ודוד אע"ג דקא רדפי אבתריה והוה בצעריה לא הוה שביק שירין ותושבחן מפומיה ולשבחא למאריה על כלא. ואי תימא הא דתנינן מזמור לדוד או לדוד מזמור והכא שרת עליה רוח קדשא בקדמיתא בגין דאמר מזמור לדוד. אלא אי איהו לא הוה מכוין גרמיה בקדמיתא לא שרת עליה רוח קדשא (נ א, רלח ב) מזמור דא רוח קדשא. אמאי אקרי הכי. בגין דאיהי משבחת תדיר למלכא עלאה (ס"א דבכל זמנא איהו קא משבח ומזמר ולא שכיך) דכל זמנא הוה קא משבחת ומזמרת ולא שכיך. כיון דאתא דוד אשכח (קג ב) גופא מתתקנא כדקא יאות ושרת עליה והווי מגלי בהאי עלמא לשבחא ולזמרא למלכא וכלא בגין דיתתקן האי עלמא כגוונא דלעילא. לדוד. גבר שלים בתקונוי גבר מתקנא גבר זכאה. דוד ודאי דלא אשתני לעלמין. בהיותו במדבר יהודה דא שבחא דדוד אע"ג דבצעריה הוה אע"ג דהווי רדפי אבתריה. ומאי תושבחתא קאמר. תושבחתא דאיהו רב ויקירא. ושבחא דיליה מאי איהי (שם סג) אלקים אלי אתה אשחרך. אלקים סתם. כיון דאמר אלקים אמאי אלי. אלא ההוא דרגא דיליה. תלת דרגין הכא. אלקים. אלי. אתה. ואף על גב דאינון תלת שמהן חד דרגא איהו ברזא דאלקים חיים. אלקים לעילא אלקים חיים. אלי קצה (בראשית א ב) השמים עד קצה השמים. (קלח ב) אתה דרגא דיליה. ואף על גב דכלא חד ובשמא חד סליק. אשחרך אי כמשמעו דיליה שפיר. אבל

אשחרך אתקין נהורא דנהיר בשחרותא דהא נהורא דקיימא בשחרותא לא נהיר עד דיתתקנון ליה לתתא. ומאן דאתקין נהורא שחרא דא אף על גב דאיהו אוכמא. זכי (בראשית נא ב) לנהורא חוורא דנהיר ודא איהי נהורא אספקלריא דנהרא ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי. ורזא דא (משלי ח) ומשחרי ימצאנני ומשחרי דמתקנין נהורא משחרי אוכמא. ימצאנני ימצאוני לא כתיב אלא ימצאנני דזכי לתרין נהורין לנהורא דשחרא אוכמא ולנהורא חוורא דנהרא. וזכי לאספקלריאה דלא נהיר ולאספקלריאה דנהיר ודא איהו ימצאנני. ועל דא אמר דוד אשחרך אתקין נהורא דשחרא אוכמא לנהרא עליה נהורא חוורא דנהרא. (תהלים סג) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כמאן דכפין למיכל וצחי למשתי. בארץ ציה ועיף ובגין כך איהו אתר בלי מים. וכמה דאנן כפין וצחאן לגבך באתר דא כן בקדש חזיתך וגו'. ואנן כמה דאנן צחאן לגבי דמר למשתי בצחותא מלוי באתר דא אוף הכי צחינן למשתי בצחותא מלוי בבי מקדשא אתר דאקרי קדש פתח ואמר (תהלים קכז) שיר המעלות (וישלח קעב א) לשלמה אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר. וכי שלמה אמר תושבחתא דא כד בנה בי מקדשא לאו הכי דהא דוד מלכא א"ל בגין שלמה מלכא בריה כד אתא נתן לגביה וא"ל על שלמה דאיהו יבני בי מקדשא. ולבתר דוד מלכא אחזי לשלמה בריה דיוקנא דבי מקדשא. כיון דחמא דוד דיוקנא דבי מקדשא וכל תקונוי אמר שירתא על שלמה בריה ואמר אם יי לא יבנה בית וגו'. ד"א שיר המעלות לשלמה למלכא דשלמא דיליה. והאי שירתא



איהו שירתא ותושבחתא על כל שאר שירתא ושירתא  
הדא סלקא על כלהו. אם יי לא יבנה בית דחמא דוד  
מלכא כל אינון עמודין שבעה דהאי בית קאים עליהו  
דאינון קיימי שורין שורין למבני האי בית. לעילא מכלהו  
קיימא מאריה דביתא דאזיל על גבייהו ויהיב לון חילא  
ותוקפא לכל חד וחד כדקא יאות. וע"ד אמר דוד אי האי  
מלכא דשלמא כלא דיליה דאיהו מאריה דביתא לא בני  
להאי ביתא שוא עמלו בוניו בו אינון קיימין (פי' מודין)  
דקימין למבני על האי ביתא. אם יי לא ישמר עיר דא  
מלכא דשלמא כלא דיליה. שוא שקד שומר. דא איהו חד  
קיימא דעלמא אתתקן עליה ומגו צדיק דהא איהו נטיר  
לה להאי עיר. משכנא דעבד משה יהושע הוה קאים  
נדיר ונטיר ליה דהא לית נטירו דיליה בר ביה דאקרי  
נער דכתיב (שמות לג) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש  
מתוך האהל. לבתר האי משכנא לא הוה נטיר אלא בגין  
נער אחרא דכתיב (שמואל א ג) והנער שמואל משרת  
(והוה מסדר תמן) בגין דלית נטירו דמשכנא אלא בנער.  
(אבל בי מקדשא לאו הכי דלאו נטירו דיליה אלא בקב"ה  
דכתיב אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר) ומאן איהו  
שומר (קא א) דא ההוא דנטר משכנא דאקרי הכי נער  
מטטרו"ן. אבל אתון קדישי עליונין לאו נטירו דלכון  
כנטירו דמשכנא אלא נטירו דלכון כנטירו דבי מקדשא  
קדשא בריך הוא בלחודוי דכתיב אם יי לא ישמר עיר  
שוא שקד שומר דהא בכל זמנא דצדיקיא אזלי בארחא  
קדשא בריך הוא נטיר לון תדיר דכתיב (תהלים קכא) יי  
ישמר צאתך ובואך. אזלו אבתריה ואוזפוהו תלת מילין  
ואהדרו לארחייהו. קרו עליה (ש צא) כי מלאכיו (ויקרא

רסב א) יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפים ישאונך וגו'. פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קיא) הללויה אודה יי בכל לבב וגו' הללויה הא אתמר ואתערו ביה חברייא והכי איהו דדא איהו שבחא דקא סלקא על כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד. בעשר זיני תושבחן דאיהו אמר. בגין דאיהו כליל שמא (וישלח קעח ב) ושבחא בחד ואיהו כללא דשמא קדישא עלאה. אודה יי בכל לבב בכל אתר דאמר דוד מלכא ביתא איהו רזא דאתוון גליפן דנפקין בגלופי דתלתין ותריין שבילין. ואית אתוון עלאין מרזא דעלמא עלאה ואית אתוון אחרנין דאינון אתוון (הקדמה ג א) זעירין. והכא איהו רזא דאלפא ביתא דעלמא (ס"א עלאה יהיב לעלמא) תתאה. אודה יי בכל לבב ביצרא טבא וביצרא בישא דאיהו שרי בגויה דהא על כלא אית לאודאה ליה לקב"ה ביצרא טבא וביצרא בישא. דהא מסטרא דיצרא טבא אתי טוב לבר נש ואית לברכא ליה לקב"ה הטוב והמטיב. ובסטרא דיצרא בישא אתי קטרוגא לבר נש ואית לאודאה לקב"ה (ביצרא טבא וביצרא בישא) בכל מה דאתי על בר נש מסטרא דא ומסטר דא. בסוד ישרים ועדה בסוד ישרים באינון (ס"א מלאכין עלאין קדישין) דרזא דקב"ה אינון ידעי דהא כל רזין דקב"ה אינון ידעי ואינון רזא דיליה ועל דא בסוד ישרים. ועדה אלין אינון ישראל כד מתכנשי בעשרה לאודאה ליה לקב"ה ובג"כ אית לאודאה ליה לקב"ה על טב ועל ביש ולפרסמא קמי כלא. דאי תימא הא איהו ידע אמאי אצטריך לפרסמא. אלא בדא אתייקר קדשא בריך הוא בעלמא לפרסמא נסא ועל דא קדשא בריך הוא כתיב ביה (יחזקאל לח) והתגדלתי

והתקדשתי וגו'. רבי יהודה פתח ואמר (תהלים קנ) כל הנשמה תהלל יה. תנא כל נשמתין אתו מהאי גופא קדישא ואתערי בבני נשא. ומאן אתר מההוא אתר דאקרי (ס"א ידו"ד) מאן אתר דא. אמר רבי יהודה דכתיב (שם קד) מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית. תנא מהאי חכמתא דמבועוי נפקין לתלתין ותריין שבילין אשתכלל כלא וכל מה דאית לעילא ותתא והוא אתקרי רוחא קדישא דכל רוחין אשתכללו ביה. אמר רבי יצחק ביומא דהוה רבי שמעון פריש מלה דא עינוי נבעין מיא והוה אמר כל גנזייה דמלכא עלאה אתמסרן בחד מפתחא ואתגלייא בקזפיטן דקורדיטי גליפין עלאין. אלא הכי תאנא מאן יכיל לאשתמודעא ולאשתכללא מה דגניז בדא מבועא. דהא משה לא גלי דא ביומוי כד הוה גלי רזא עמיקתא לישראל. ואף על גב דכלא הוה מתגלייא על ידוי. אלא בההיא שעתא דבעא קדשא בריך הוא לסלקא ליה למתיבתא קדישא עלאה ולטמרא ליה מבני נשא דכתיב (דברים לא) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. היום ממש דההוא יומא אשתלימו יומוי לאתקרבא לאתר דא דכתיב (שם) הן קרבו ימיך קרבו ממש. דתניא אמר רבי שמעון משה לא מית. ואי תימא הא כתיב (שם לד) וימת שם משה. כך בכל אתר לצדיקיא קרי בהו מיתה. מאי מיתה. מסטרא דילן אקרי הכי. דתניא אמר רבי שמעון וכן תנא דמאן דאיהו בשלימותא דמהימנותא קדישא תליא ביה. לא תליא ביה מיתה ולא מית. כמה דהוה ביעקב דמהימנותא שלימתא הוה ביה. דאמר ר' שמעון (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מאי

ישראל שלימותא דכלא. דכתיב (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו'. א"ר יהודה מהכא (שם) כי אתך אני דייקא זכאה חולקיה דמאריה אמר ליה כן. כי אתי אתה לא כתיב אלא כי אתך אני דמאריה אתי לאתחברא דיוריה עמיה. אר"ש שפיר קאמר ר' אבא דאמר (שם) ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד. ושב יעקב לאתקרי בשמא אחרא דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. ד"א ושב יעקב לאתר דאתנסיב מתמן. ושקט בעולם הזה ושאנן בעולם הבא. ואין מחריד ממלאך המות. דמשמע דכלא הוה ביה. ר' יצחק אמר חברייהא הא אוקמוה דכתיב ואת זרעך מארץ שבים מה זרעו בחיים אף הוא בחיים: שבעה היכלין אלין אינון היכלין דמלכא והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין כד עאלת מחבר לון כחדא לאתעטרא לעילא למהוי כלא חד כדקא יאות ושמא דקב"ה מתעטרא בכל סטרין עילא ותתא למהוי חד וכדין (משלי י) דברכות לראש צדיק כתיב. (בראשית כו א) זכאה חולקיה דבר נש דידע לסדרא צלותיה כדקא יאות. בהאי צלותא דמתעטרא ביה קדשא בריך הוא איהו מחכה עד דיסתיימון כל צלותהון דישראל וכדין כלא איהו בשלימו כדקא יאות עילא ותתא. עד הכא מלין דצלותא למנדע רזין עלאין מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא דאינון קיימין במלה כמה דקיימין בעובדא. ואינון שית פקודין וקיימין אוף הכא בצלותא. חד (דברים כח) ליראה את השם הנכבד והנורא. תניינא לאהבה אותנו. תליתאה לברכו. רביעאה ליחדו. חמישאה לברך כהנא ית עמא. שתיתאה למסור

נשמתיה ליה. ואלין שית פקודין דקימין בצלותא דמלה  
 בר אינון פקודין (ריו א) דקימין בעובדא כגוונא דציצית  
 ותפלין. ליראה את השם פקודא דא קיימא באלין  
 תושבתן דקאמר דוד מלכא ובאינון קרבנין דארייתא  
 דתמן בעי בר נש לדחלא מקמי מאריה בגין דאינון שירין  
 קיימין בההוא אתר דאקרי יראה. וכל אינון הללויה  
 דאינון רזא דיראה דקב"ה. ובעי בר נש לשואה רעותיה  
 באינון שירין ביראה ואוקמוה חברייה כל אינון רזין  
 דשירין ותושבתן וכל אינון רזין דהללויה. והאי קרא  
 אוקמוה (נ"א רבי יצחק פתח) כתיב (תהלים כג) מזמור  
 לדוד יי רעי לא אחסר. הא (נ"א) אתמר מה בין מזמור  
 לדוד ובין לדוד מזמור והכא שכנתא קדמא ואתיא  
 ושראת עליה בקדמיתא יי רעי וכי אמאי שכנתא קדמא  
 הכא והא דוד אצטריך לאקדמא (ס"א לאתערא) איהו  
 בקדמיתא הואיל ובעי מזוניה מעם קדשא בריך הוא.  
 אלא ודאי שכנתא קדמא ואתיא ושראת עליה ואתערת  
 ליה לשבחא למלכא שבחא דא ולמבעי מזוני מקמי  
 מלכא דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעא איהי  
 ורעותא דילה דכל בני עלמא יבעון מזוני בגין דכד קדשא  
 בריך הוא בעי לנחתא מזוני לעלמא איהי נטלא  
 בקדמיתא ועלה נחתי מזוני לעלמין כלהו. ובגיני כך איהי  
 אקדימת למלה דא דמזוני ושראת עליה דדוד. יי רעי יי  
 רעיא דילי כהאי רעיא דמדבר עאנא דיליה באתר  
 דדשאין ועשבין דלא מחסר ביה כל מדעם. אוף הכי  
 קדשא בריך הוא הוא איהו רעיא דילי למיזן לי בכל מה  
 דאנא אצטריך. ד"א יי רעי תנין דקשין מזונותיו דב"נ  
 קמי קדשא בריך הוא כקריעת ים סוף. הכא תרין גוונין

אינון ותרואיהו בארח קשוט. חד בגין דקב"ה כל עובדוי  
 בדינא וקשוט ועל דינא וקשוט אתקיים כל עלמא ובכל  
 יומא ויומא ובכל זמנא וזמנא דן כל עלמא בדינא לצדיקי  
 ולרשיעי ולכל בני עלמא כד"א (שם יא) כי צדיק יי  
 צדקות אהב. וכד איהו דן בני נשא וחמי בני נשא כמה  
 חייבין וכמה חטאן קמיה כדין קשה בעינוי למיהב לון  
 מזונא בכל זמנא בגין דאית ליה למיזן חייביא ולאינון  
 דחטאן. ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין וזן ומפרנס  
 לון כפום חסד עלאה דאתמשך (קסח ב) ואתנגיד על כל  
 (ס"א עמין ובני) בני עלמא וביה איהו זן ומפרנס לכלא  
 לצדיקי ולחסידי ולרשיעי ולכל אינון בני עלמא ולכל חיון  
 ובעירי חקלא ועופי שמיא מקרני ראמים עד ביצי כלמי  
 ולא אשתאר בעלמא דאיהו לא זן ומפרנס לכלא אף על  
 גב דקשה קמיה לשום עובדין דבני עלמא כקריעת ים  
 סוף. וכי קריעת ים סוף קשה קמיה והכתיב (נחום א)  
 גוער בים ויבשהו (עמוס ה) הקורא למי הים וישפכם על  
 פני הארץ והא כיון דסליק רעותא קמיה כלא קמיה כאין  
 הוא השיב ואת אמרת דקריעת ים סוף קשה קמיה, אלא  
 בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא ובעא קדשא בריך הוא  
 למקרע לון ימא דסוף אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים  
 ובעא דינא מקמי קדשא בריך הוא. אמר קמיה מאריה  
 דעלמא אמאי את בעי למעבד דינא על מצרים ולמקרע  
 ימא לישראל הא כלהו חייבין קמך וכל ארחך בדינא  
 וקשוט. אלן פלחי כו"ם ואלין פלחי כו"ם. אלן בגלוי  
 עריות ואלין בגלוי עריות. אלן אושדי דמין ואלין אושדי  
 דמין. בההיא שעתא הוה קשה קמיה למעבר על ארח  
 דינא והא ישראל הו נטלי על ימא דכתיב (שמות יד)

ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו והוה קשה קמיה למעבר על דינא ולמקרע לון ימא דסוף ואלמלא דאשגח קדשא בריך הוא בזכות אברהם דאקדים בצפרא למעבד פקודא דמאריה ורעותא דיליה כדכתיב (בראשית כב) וישכם אברהם בבקר כלהו אתאבידו בימא בגין דבכל ההוא ליליא בדינא הוה קדשא בריך הוא עליהו דישראל. דתנינן מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחה בההוא ליליא קמי קדשא בריך הוא אמר לון וכי (ס"א בני) עובדי ידי טבעין בימא ואתון משבחן קמאי מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה. מה כתיב ויהי באשמרת הבקר אשגח קדשא בריך הוא בזכותא דאברהם דאקדים בצפרא למעבד רעותיה דמאריה כדכתיב וישכם אברהם בבקר. כדין אהדר ימא וערקו מיין קמייהו דישראל דכתיב וישב היס לפנות בקר לאיתנו ותנינן לאיתנו לתנאו לההוא תנאי דהתנה עמיה קדשא בריך הוא כד ברא עלמא לאיתנו כתיב הכא לאיתנו וכתביב התם (תהלים פט) משכיל לאיתן האזרחי ועל דא לפנות בקר בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה כדין אתקרע ימא (הכא ויהם את מחנה מצרים) וע"ד קשה הוה קמיה קריעת ים סוף. כגוונא דא קשין זווגין קמי קדשא בריך הוא כקריעת ים סוף מה קריעת ים סוף קטיל לאלין בהאי סטרא ומקיים לאלין בהאי סטרא אוף הכא בזווגין כתיב (שם סח) מוציא אסירים בכושרות ותנינן בכי ושירות מית האי ויהיב אתתיה להאי ולזמנין לחייבא מזדמנא ליה אתתא מעליא אבל רזין סתימין אינון בכלא וכלא הוא בדינא

ומה דאתערו חברייה בהא ודאי הכי הוא. ומה דאתערו לפני אלא (קנג ב) מלפני לפני ההוא דקאים לפני קמיה דקב"ה ושמש קמיה וע"ד לא אמרו דקשין זווגין להקב"ה. וכן קשין מזונותיו של אדם להקב"ה אלא לפני ולהאי קשיין כל הנני דהא לאו ברשותיה קיימי אע"ג דאיהו עביד (ד"א ל"ג אבל אע"ג דאיהו עביד) ברשותא אחרא עביד. כתיב (ויקרא כב) ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מאי מלפני אלא דא עלמא דאתי ההוא דכל חיין קיימין תמן, דבר אחר דא צנורא עלאה נהר דלא פסקין מימיו לעלמין. וכלא חד, ודא איהו דנטיל כל עדנין דעלמא דאתי. ומאינון עדונין עלאין תשתצי (האי נפש) מאתר דההוא נעם יי תמן ודא איהו מלפני. ואי תימא אי הכי הא כתיב (יונה א) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי כי ידעו האנשים כי מלפני יי הוא בורח ותנינן מ"ט אזל יונה וברח וכי מאן ייכול למברח מקמי קודשא בריך הוא אלא הוה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא דהא שכנתא לא שריא לבר מארעא דישראל ובגין דלא תשרי עלוי שכנתא הוה ברח מארעא קדישא דהא שכנתא איהי שריא תמן כמה דאת אמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. גפן פוריה דא שכנתא שכנתא הוה סתימא לגו בבית קוה"ק אוף הכי אתתא צניעא לא נפקא מתרעא דביתה לבר. ובגיני כך הוה ברח יונה לבר מארעא קדישא והא הכא כתיב לפני ולא כתיב לפני. אלא ודאי הכי הוא מלפני דהא רוח נבואה לא אתיא מגו שכנתא אלא מלפני. אינון תרין דרגין דנביאים דקא שריין על שכנתא ומההוא אתר דיל למהוי תמן בארעא קדישא וע"ד מלפני. כי מלפני יי הוא בורח ולא לפני יי



דהא הוה ידע דנבואה לא הוה אתי אלא מלפני. ובגיני כך קשין זווגין קשין מזונותיו של אדם לפני הקב"ה וע"ד דוד מלכא תלי מזונותיו לעילא בגין דלעילא לא פסיק לעלמין. אבל הכא פסיק דהא לא תליין ביה מזונות. לעילא אינון. וע"ד כתיב (תהלים כג) יי רעי לא אחסר לא יפסקון מזונות מני לעלין בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסיק לעלמין ובג"ד קדמא שכנתא על דא. ת"ח בשעתא דהאי אתר מקבלא מזונא מלעילא כלהו דמקדשי למאריהון כלהו מתעדנין ומתערין וסלקין גדפין כד אתיא שכנתא בההוא מזונא בגין דלא יסתכלון בה ואינון תלת משריין בסליקו חד אקראן ואמרי (ישעיה ו) קדוש. קראן אלי למשריתא תניינא וסלקין גדפין אלין קדמאי ואלין תנייני ואמריין אלין תנייני קדוש קראן אלין למשריתא תליתאה וסלקין גדפין תלת משריין כחדא וכלהו אמרי קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו וע"ד כלהו משלבן דא בדא אלין עאלין לגו אלין ואלין עאלין לגו אלין משלבן דא בדא כמה דאת אמר משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן. קרשים קיימי תדיר בקיומיהו ולא מתכפפי כגוונא דאינון עומדים דלא מתכפפי דלית לון קפיצי וקיימי תדיר בלא ישיבה וע"ד כתיב בקרשים עומדים. מה כתיב שתי ידות לקרש האחד אוף הכי בתרי גווני אינון כלילן כל חד וחד מנייהו ההוא דיליה ודחבריה וחבריה אוף הכי ביה ועל דא משלבן דא עם דא (דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל דיליה ודחבריה) כגוונא דא כתיב באורייתא (משלי ג) כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה דא אוליף לדא ודא אוליף לדא

אתעבידו משלבן דא עם דא. דא נטיל דיליה ודחבריה  
 ודא נטיל דיליה ודחבריה ומשלבן דא ודא. כתיב בנאות  
 דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא אלן  
 אינון מקורין עלאין דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו.  
 נאות אלן אקרון (איכה ב) נאות יעקב נאות דשא. בגין  
 דאית נאות לבר דאקרון (יואל ב) נאות מדבר וע"ד  
 בנאות דשא. ואי תימא הא כתיב תדשא הארץ דשא דהא  
 איהו לתתא. אלא דשא מאינון נאות אתיא דאתיליד  
 ואצמח מנייהו וע"ד בנאות דשא ירביצני. על מי מנוחות  
 ינהלני אלן מיין דניחא דקא נגדין מההוא אתר דנגיד  
 ונפיק מעדן ואינון מיין אקרון מי מנוחות. נפשי ישובב  
 דא הוא נפש דוד ולא בעא דוד לאתקנא אלא לההוא  
 דרגא דיליה כדקא יאות. באלן מי מנוחות זמינן  
 צדיקיא לנייחא לעלמא דאתי דכתיב (ישעיה נח) ונחך יי  
 תמיד וגו'. ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'. רבי אלעזר  
 ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד. כד רמש ליליא עאלו גו  
 גנא דעל ימא דטבריא. אדהכי חמו תרין ככביא דנטלי  
 דא מהכא ודא מהכא ואערעו דא בדא ואטמרו. אמר רבי  
 אבא כמה רברבן עובדי דקודשא בריך הוא בשמיא  
 מלעילא ובארעא מלרע. מאן יכיל למנדע באלן תרין  
 ככביא דנפקו חד מהכא וחד מהכא ואערעו דא בדא  
 ואטמרו. א"ל רבי אלעזר וכי לא חמינא לון הא אשגחנא  
 בהו ואשגחנא בכמה עובדין אחרנין דקב"ה עביד תדיר.  
 פתח ואמר (תהלים קמז) גדול אדונינו ורב כח וגו' גדול  
 ורב ועלאה איהו קדשא בריך הוא. וכי לא ידענא דקב"ה  
 גדול איהו ורב כח מאי שבחא דדוד הכא. אלא בכל אתר  
 איהו אמר (שם קמה) גדול יי והכא אמר גדול אדונינו.

מ"ט אלא התם דאיהו אמר גדול יי ומהלל מאד. בדרגא עלאה קאמר. והכא דכתיב גדול אדונינו בדרגא תתאה קאמר דאיהו אדון כל הארץ. מה כתיב לעילא מהאי קרא מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא אי כל בני עלמא מיומא דאתברי אדם יתכנשון לממני ככביא לא יכלין כד"א (בראשית טו) וספור הככבים אם תוכל לספור אותם. וקדשא בריך הוא מה כתיב ביה מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא. מ"ט בגין דכתיב גדול אדונינו ורב כח וגו'. כמה דלית מספר לככבי שמיא בר מנח. אוף הכי איהו כתיב ביה ולתבונתו אין מספר. תא חזי כתיב (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם וגו' כלהו חיילין ומשריין וככביא קדשא בריך הוא אפיק לון בשמא כל חד וחד ולא גרע אפי' חד. בכל ככביא ומזלי דרקיעין כלהו אתמנון נגדין ופקידין לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה. ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא. ועל ההוא ככבא ממנא חד דקא משמש קמיה דקב"ה כל חד וחד כדקא חזי ליה. כל ככביא דברקיעין כלהו משמשו על האי עלא וכלהו פקידן לשמשא כל מלה ומלה לאינון דבהאי עלמא ולא צמחין ולא מגדלין עשבין ואילנין ודשאין ועשבי ברא בר בחיזו דככביא דקא קיימי עליהו ואתחזון עליהו אנפין באנפין כל חד וחד כמה דאתחזי ליה פתח ר"ש ואמר (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עשי נותן זמירות בלילה. האי קרא אוקמוה ואתמר אבל עושי עושי מבעי ליה מאן עושי. אלא שמא (צו ב) דאלה שמא כליל איהו דאתחזי הוא ובי דיניה. דא שמא שלים איהו דכליל דכר ונוקבא א"ל ו"ה ובגיני כך עושי. נותן זמירות בלילה בגין

דדא איהו דקא (קע א) משבחת תדיר לגבי מלכא דשלמא  
דיליה כגוונא דבוצינא דלא שכיך תדיר בגין לקבלא  
נהורא חדוה עלאה מסגיאות חדוה דיליה. וע"ד נותן  
זמירות בלילה תלת אשמורות אינון בליליא לקבליהון  
תלת משריין דקא מתפלגי לשבחא לקב"ה כמה דאתמר.  
וע"ד האי רבון דכלהו איהו נר (נ"א כנור) דדוד לא שכיך  
לעלמין אלא תדיר אודי ומשבח ליה למלכא עלאה וע"ד  
(איוב לה) נותן זמירות בלילה.

נג

פרשת בא – פרק ב'

## פרק ב

## מאמר ויהי היום – ויבא גם השטן בתוכם

א) פתח ואמר ויהי וגו': פתח ואמר, ויהי מקץ ימים ויבא קין וגו'. כתוב מקץ ימים, ולא מקץ ימין. כי קץ הימים הוא הס"א, וקץ הימין הוא הקדושה. (כמ"ש לעיל ב"ב אות של"ה) כי הוא דחה את קץ הימין והתקרב אל קץ הימים. ובארנו, כתוב, ואתה לך לקץ, ואמר דניאל לאיזה קץ, אם לקץ הימין או לקץ הימים. עד שאמר לו הקב"ה לקץ הימין שהוא בקדושה. ועל זה היה ירא דוד, ואמר, הודיעני ה' קצי וגו'. דהיינו, או לקץ הימים או לקץ הימין. וכאן מה כתוב, ויהיה מקץ ימים, שהוא בס"א, ולא מקץ ימין, שהוא בקדושה, ע"כ לא התקבל קרבנו, כי מס"א היה.

ב) ת"ח והבל, הביא גם הוא: שואל, מהו גם, ומשיב, גם, הוא לרבות זה בזה, כלומר, שגם הוא הביא לס"א מעט, כמו קין, אלא קרבנו להקב"ה היא כולו, דהיינו, שעיקר הקרבן היה אל הקב"ה, ג' ונתן חלק לצד האחר, כמ"ש ומחלביהו. שמשמע שעיקר הרבן, דהיינו חלביהו, הקריב לה', וחלק הגרוע נתן לס"א. וקין, עיקר הקרבן עשה לקץ הימים, שהוא סוד הסטרא אחרא, ונתן חלק להקב"ה ועל כן לא התקבל.

ג) באיוב מה כתיב וכו': באיוב מה כתוב והלכו בניו ועשו משתה וגו' ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו'. ובמשתה נמצא המשטין בכל יום. ולא היה יכול לו מאין לנו. כי כתוב, הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו וגו'. ולעולם לא נתן חלק אל הס"א, כי כתוב והעלה עולות מספר כולם. ועולה, עולה למעלה למעלה, ואינו נותן חלק

## פרשת בא – פרק ב' נה

לס"א. ואם היה נותן לו חלק, לא היה השטן יכול לו אח"כ, וכל מה שלקח ממנו השטן שלו לקח. משום שלא נתן לו חלק מקרבנותיו.

ד) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר, למה הרע לו הקב"ה, מחמת שלא נתן חלק לשטן. ומשיב, אלא אם היה נותן חלק לס"א היה מפנה הדרך של הקדושה, כי הס"א היה מסתלק מעל המקדש, וצד הקדוש היה מתעלה למעלה למעלה. והוא לא עשה כן, וע"כ בקש עליו הקב"ה את הדין. (וביאור ענין נתינת חלק לס"א, נתבאר היטב לעיל פרשת נח, מאות ק' עד ק"ו ובהסולם שם. ובדף מ"ז שם ד"ה ת"ח. ודף מ"ח, ד"ה ועם זה, עש"ה).

ה) ת"ח, כמה דאיהו וכו': בוא וראה כמו כשהוא התפרד ולא הכליל טוב ורע, דהיינו שלא נתן חלק לס"א כדי לטהר את הקדושה כנ"ל, הוא דם אותו כעין זה, שנתן לו מתחילה טוב ואח"כ רע, ואח"כ החזירו לטוב. וכן ראוי לאדם, לדעת טוב, ולדעת רע. ולהחזיר עצמו לטוב. וזה הוא סוד האמונה, שהיא הנוקבא. בוא וראה, איוב, מעבדי פרעה היה. וזהו שכתוב בו, הירא את דבר ה' מעבדי פרעה.

### פרק ג

מאמר ויסר את אופן מרכבותיו

א) פתח ההוא גברא וכו': פתח איש ההוא ואמר, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו'. שואל, לדוד מזמור, כתוב במקום אחד, ובמקום אחר כתוב, מזמור לדוד, מה בין זה לזה, ומשיב, אלא לדוד מזמור, יורה על השירה

שאמר דוד על כנסת ישראל, שהיא המלכות, מזמור לשוש יורה על השירה שאמר דוד על עצמו.

(ב) לה' הארץ ומלואה: לה' זה הקב"ה, דהיינו ז"א, הארץ ומלואה, זה כנסת ישראל, שהיא המלכות, וכל ההמון שלה המתחבר עמה, ונקראים מלואה, ודאי הוא כן, כמש"א מלא כל הארץ כבודו. תבל ויושבי בה, זה הוא ארץ שלמטה שנקרא תבל, ונאחזת בדין של מעלה, דהיינו של המלכות, ז"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בין ליחיד, בין לעם אחד, בין לכל העולם, מדין הזה הוא נידון. דהיינו מדין המלכות שנקראת צדק.

#### פרק ד

(א) הנני ממטיר לכם לחם וגו': ר' יוסי פתח, פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. מה כתוב למעלה, עיני כל אליך ישברו. כל בני העולם מצפים ונושאים עיניהם אל הקב"ה, משום זה, כל אלו בעלי האמונה צריכים בכל יום ויום לבקש מזונם מהקב"ה, ולהתפלל תפלתם עליו.

(ב) מ"ט בגין וכו': שואל, מהו הטעם. ואומר, משום שכל מי שמתפלל תפלתו אל הקב"ה על מזונותיו, גורם שיתברך על ידיו כל יום, אילן ההוא שמזון הכל בו. ואע"פ דנמצא עמו מזון, צריך לבקש עליו לפני הקב"ה ולהתפלל תפלתו על מזון כל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות למעלה, בכל יום ויום וזהו ברוך ה' יום יום.

(ג) ועל דא לא לבעי וכו': וע"כ, אין אדם צריך לבשל מזונות מיום ליום אחר, שלא לעכב מיום ליום אחר. ז"ש ויצא העם ולקטו דבר יקום ביומו. יום ביומו, הוא מדויק, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שהעמדנו. ואז נמצא



הקב"ה מלא ברכות בכל יום. ואז כתוב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון. מהו רצון. היינו רצון ההוא שנמצא דמעתיקא קדישא, מההוא כתר, ויוצא ממנו רצון שיהיה נמצא מזון לכל. ומי שמבקש על מזון בכל יום ויום, ההוא נקרא בן נאמן, בן שבשבילו נמצא ברכות למעלה.

ד) ר' אבא פתח וכו': ר' פ' ואמר, רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה יש לבני אדם ללכת בדרכיו של המלך הקדוש, וללכת בדרכיה של התורה, כדי שימצאו ברכות לכולם לעליונים ולתחתונים.

ה) דתניא מאי דכתיב וכו': שלמדנו, מה שכתוב, ישראל אשר בך אתפאר. אתפאר ודאי. מה פירושו. הוא משום שבשביל ישראל למטה, שמעלים מ"ן, הקב"ה מתפאר למעלה ומה פאר שלו, שמניח תפילין, פירוש, ע"י המן שישראל מעלים יוצאים מוחין לז"א שנקראים תפילין, שמתחבר בהם צבעים להתפאר. כי ד' פרשיות ה"ס ג' צבעים לבן אדום ירוק, והם מתחברים בסוד ג' קוים, להאיר בכל השלמות.

ו) תאנא רוצה וכו': למדנו. רוצה ה' את יראיו. שואל, רוצה ה' ביראיו היה צריך לומר. מהו רוצה ה' את יראיו. ומצשיב, אלא רוצה ה' את יראיו, כלומר, הוציא רצון הזה ורצה בו את יראיו היראים ממנו. ומי הם היראים שהוציא להם הרצון הזה, חזר ואמר, את המיחלים לחסדו, דהיינו אלו המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקב"ה. זה משמע, משכתוב, המיחלים לחסדו.

(ז) ר' ייסא סבא וכו': רי"ס, לא התקין סעודתו בכל יום עד שהתפלל תפלתו לפני הקב"ה על מזונות. אמר לא נתקן הסעודה עד שתהיה נתונה מבית המלך. אחר שהתפלל תפלתו לפני הקב"ה, היה מחכה שעה אחת, אמר, כבר הזמן שניתנה מבית המלך, מכאן ולהלאה התקינו הסעודה. וזהו הדלך של יראי הקב"ה יראי חטא.

(ח) אינון חייביא דאזלין וכו': אלו הרשעים ההולכים עקלקלות בדרכי התורה, מה כתוב בהם, הוי משכימי בבוקר שכר ירדופו. וע"ז רוצה ה' את יראיו המיחלים לחסדו. לחסדו הוא בדיוק ובזה ניכרים אלו בני האמונה בכל יום ויום. ז"ש ויצאו העם ולקטו דבר יום ביומו, יום ביומו אמר, ולא דבר יום ליום אחר.

(ט) וכל כך למה וכו': שואל, וכל כך למה. ואומר, שהוא למען אנסנו הילך בתורתו אם לא. בכאן, דהיינו באכילה, ניכרים אלו בני האמונה, שבכל יום ויום הם הולכים בדרך הישר בתורה. ר' יצחק אמר, מכאן, צדיק אוכל לשובע נפשו. פירושו אחר שהשביע נפשו בתפילה ובקריאה בתורה הוא אוכל.

(י) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, בוא וראה, עד שלא נתן הקב"ה תורה לישראל, הבחין בין אלו בני האמונה ובין הרשעים שאינם בני אמונה, ואינם רוצים בתורה. ובמה הבחין אותם במן. כמו שנאמר, אנסנו. וכל אלו הנמצאים שהם בני אמונה, רשם אותם הקב"ה ברושם של ספירת החסד. כמש"א, המיחלים לחסדו. וע"כ למען אנסנו. וכל אלו שאינם נמצאים בני אמונה הסיר מהם ספירה עליונה הזו. והמן הכריז ואמר, ובטן רשעים

תחסר, ועם כל זה לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר.

יא) תאנא בההוא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההוא נשלמו ישראל למטה כעין של מעלה, כמו שהעמדנו, שכתוב, ויבואו אלימה ושם שתים עשרה געינות מים ושבעים תמרים וגו'. שפירושו, שנתחזק האילן הקדוש שהוא ז"א, בי"ב גבולים, בד' צדדי העולם, חו"ג תו"מ כלומר בג' קוין בכל צד מד' צדדי העולם, חו"ג תו"מ, והם י'ב גבולים שה"ס שתים עשרה עינות מים. ונתחזק בע' ענפים, שהם ע' שרים, שה"ס ע' תמרים. והכל כעין של מעלה.

יב) בההיא שעתא נטיף וכו': בשעה ההיא. נוטף טל הקדוש, דהיינו שפע המכונה טל, מעתיקא סתימאה, שהוא כתר, וממלא את ראשו של ז"א, המקום שנקרא שמים, ומטל ההוא של אור העליון הקדוש, היה נמשך ויורד המן למטה. וכשהיה יורד היה מתפזר כמו קרומים קרומים ונקרש למטה. ז"ש דק ככפור על הארץ.

יג) כל אינון בני וכו': כל אלו בני האמונה יוצאים ולוקטים ומברכים עליו את השם הקדוש. ומן ההוא היה מעלה ריחות של כל הבשמים שבגן עדן, כי בו נמשך ויורד למטה. כשמשימו לפניו, כל טעם שהיה רוצה לטעום טעם אותו. ומברך למלך הקדוש העליון.

יד) וכדין מתברך במעוי וכו': ואז המן מתברך במעיו והיה מסתכל וידע למעלה וצפה בחכמה געליונה, ועל זה הם נקראים דור דעה. ואלו היו בני אמונה, ולהם ניתנה התורה להסתכל בה ולדעת דרכיה.

טו) ואינון דלא אשתכחו וכו': ואלו שלא נמצאו בני אמונה, מה כתוב בהם. שטו העם ולקטו. מהו שטו, שטות היו לוקחים לעצמם, משום שלא היו בני אמונה, מה כתוב בהם, וטחנו ברחים כאו דכו במדוכה וגו'. מי הטריח אותם כל כך. אלא שהם לא היו בני אמונה.

טז) כגוונא דא וכו': כעין זה אלו שאינם מאמינים בהקב"ה, אינם רוצים להסתכל בדרכיו, והם רוצים להטריח עצמם כל יום אחר מזון, ימים ולילות, מפחד, אולי לא יעלה בידם פת לחם. מי גרם להם זה, משום שאינם בני אמונה.

יז) אוף הכא שטו וכו': אף כאן שטו העם ולקטו, שטו בשטות של עצמם, ורצו להטריח עליו, ז"ש, וטחנו ברחים. ואחר כל טרחה הזאת לא עלה בידם, אלא כמו שכתוב, והיה טעמו כטעם לשד השמן. ולא יותר. מי גרם להם זה, משום שלא היו בני אמונה.

יח) אמר ר' יוסי וכו': מהו לשד השמן. יש אומרים שנלוש בשמן. כתרגומו. ויש אומרים. מה השד משתנה לכמה אפנים, אף המן משתנה לכמה טעמים. דהיינו כל טעם שהיו רוצים היו טועמים בו. ר' יהודה אמר, לשד השמן פירושו יניקה של שמן.

יט) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, איש לפי אכלו לקטו. שואל, וכי מי שאוכל מעט לקט מעט ומי יותר לקט יותר, והרי כתוב, לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר. ומשיב, אלא לפי האוכלים לקטו. זה משמע משכתוב, אכלו, דהיינו מי שאוכל אותו, ומשום זה לא כתוב, איש לפי אכילתו.

כ) מאי קא מיירי וכו': שואל, מה מלמדנו זה, שכל אחד לקט לפי האוכלים. ומשיב, אם אחז בעבד או באמה, ואומר ששלו הוא, וחברו בא גואמר שלי הוא, קרבו לפני משה לדין, אמר להם, כמה נפשות בביתך וכמה נפשות בביתו של זה. אמר כך וכך. ואותה שעה, אמר להם משה, לקטו מחר, וכל אחד יבא אצלי. למחר יצאו ולקטו ובאו לפני משה, שמו לפניו כלי והיה מודד אותן, אם עבד ההוא של זה נמצא העומר של העבד באותו כלי, כי היה עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו. מדד לזה ונמצא חסר האוכל של העבד בכלי שלו, והיה עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו אז אמר העבד האו של זה. ז"ש, איש לפי אכלו לקטו. וכתוב, עמר לגלגת מספר נפשותיכם.

כא) אמר ר' ייסא וכו': אר"י, כתוב, ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים ובקר וראיתם את כבוד ה'. שואל, ערב וידעתם, במה ידעו ומשיב, אלא כך למדנו. בכל יום ויום נמצאו, מנהגי הקב"ה, בבוקר נעור החסד בעולם, ובזמן ההוא שנקרא ערב, תלוי הדין בעולם, וכן העמדנוהו, שיצחק תיקן תפלת המנחה. ויצחק הוא גבורה. ועל כן ערב וידעתם, כשיתעורר הדין בעולם, תדעו, שבדין הזה הוציא ה' אתכם ממצרים. ובוקר וראיתם את כבוד ה', כי בזמן ההוא החסד נעור בעולם יותן לכם אוכל.

כב) ר' חייא אמר וכו': רח"א להיפך. מה כתוב למעלה בשבתנו על סיר הבשר וגו'. כי בשעה נתעורר הערב, דהיינו הדין. ובזמן ההוא שנתעורר הדין נתעורר גם החסד בעולם, ז"ש וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ

מצרים תדעו את החסד ההוא שעשה עמכם בזמן הדין, והוציא אתכם מארץ מצרים. ובוקר וראיתם את כבוד ה'. כבוד ה' הרי ידוע, שהיא המלכות. וכל כך למה. בשמוע ה' את תלונותיכם.

(ג) אמר ר' ייסא לא וכו': אר"י לא שינה גהקב"ה מנהגיו, שיאיר החסד בערב, כמו שאמר ר' חייא, חוץ, שאלו רשעי עולם משנים אותו, ומהפכים הרחמים לדין. כמו שלמדנו.

(ד) תאני ר' אלעזר וכו': תאני ר' אלעזר ממן ההוא, עתידיים הצדיקים לאכול לעולם הבא. ואם תאמר, באופן ההוא שאכלו ישראל במדבר. לא כן, אלא יותר מהם, שלא היה בשלימות ההוא לעולם, מה הוא. הוא כמו שהעמדנו, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. וכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך.

(ה) ראו כי ה' נתן לכם השבת: ר' חזקיה פתח, שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה', שואל, שיר המעלות סתם, ואינו מפרש מי אמרו. ואומר. אלא שיר המעלות, פירושו, שעתידים כל בני העולם לומר זה, כי שיר הזה עתיד לאמרו לדורות עולם.

(ו) ומאי הוא ממעמקים וכו': שואל, ומה פירושו של ממעמקים קראתיך. ומשיב. כך למדנו. כל מי שמתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש, צריך לבקש בקשותיו ולהתפלל מעומק הלב, כדי שימצא לבו שלם בהקב"ה ויכוין לבו ורצונו. וז"ש ממעמקים קראתיך. שואל, וכי אמר דוד כך, והרי כתוב, בכל לבי דרשתיך. ומקרא זה די, להתפלל בכל לב ולמה צריך ממעמקים.

(כז) אלא הכי תאנא וכו': ומשיב. אלא כך למדנו, כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך שיכוון דעתו ורצונו לשורש השרשים, להמשיך ברכות מעומק הבור, כדי שיזלו ברכות ממעין של כל. ומה הוא, הוא מקום ההוא שיוצא ממנו ונמצא ממנו אותו הנהר, שהוא חכמה סתימאה, שכתוב ונהר יוצא מעדם. שעדן הוא חכמה, ונהר היא בינה, והיינו בינה שיצאה לחוץ מראש א"א, שהוא חכמה סתימאה. וכתוב, נהר פלגיו ישמחו עיר האלקים וזהו נקרא ממעמקים. עומק כל, עומק הבור שמעיינות יוצאים ונמשכים ממנו לברך כל. וזה הוא ההתחלה להמשיך ברכות מלמעלה למטה.

(כח) אמר ר' חזקיה וכו': ר"ח מפרש דבריו, ואמר, כשעתיקא סתימאה מכל סתומים רוצה לזמן ברכות לעולם, השרה הכל והכליל הכל בעומק העליון ההוא, שהוא חכמה סתימאה דא"א מבחינת מה שהבינה יוצאת ממנו לחוץ, ומכאן שואב ונמשך נהר, שהוא בינה, שנחלים ומעינות יוצאים ממנו, שהוא המוחין, ונשקים הכל ממנו. שכל המוחין של זו"ן ובי"ע נמשכים משם. ומי שמתפל תפלתו, צרילך לכוון לבו ורצונו להמשיך ברכות מעומק של הכל הזה, כדי שתתקבל תפלתו ויעשה רצונו.

#### פרק ה

(א) ר"א פתח וכו': ר"א פתח ואמר, יודוך עמים אלקים יודוך עמים כולם. בוא וראה, דוד המלך, קם ושיבח הודה למלך הקדוש. והוא עסק בתורה, בשעה

ההיא כשנתעורר רוח צפון, והיה מכה בנימין של הכנור  
היה מנגן ואמר שירה. שואל, ואיזה שירה היה אומר.

(ב) תא חזי בשעתא וכו': ומשיב, בוא וראה, בשעה  
שהקב"ה מתעורר אל כל אלו המרכבות לתת להם טרף.  
כמו שהעמדנו, שכוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה  
וחק לנערותיה, אז כולם, פתחו ואמרו בשמחה, אלקים  
יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה. כשרוח צפון נתעורר  
וירד לעולם, נושב ואומר, לדעת בארץ דרך בכל גוים  
ישועתך. הכנור, בשעה שהוא מנגן על ידי רוח ההוא,  
פתח ואמר, יודוך עמים עולם. דוד כשהיה קם ונתעורר  
עליו רוח הקודש. פתח ואמר ארץ נתנה יבולה יברכנו  
אלקים אלקינו יברכנו אלקים וייראו אותו כל אפסי  
ארץ. כדי להמשיך את הטוב של הקב"ה מלמעלה למטה.  
אח"כ בא דוד דוד ברוח הקודש וסדר אותם יחד, ככתוב,  
יברכנו אלקים וגו', הסתכל בכל המקרא הזה, של הכנור,  
דהיינו יודוך עמים כולם. כי שלימות יקר הקב"ה הוא  
למעלה ולמטה, דהיינו וייראו אותו כל אפסי ארץ.

(ג) בשעתא דשאר עמין וכו': בשעה ששאר עמים  
נכנעים ובאים ומודים להקב"ה, כיון שהם נכנעים  
ומודים לו נשלם אז כבוד הקב"ה למעלה ולמטה. בשעה  
שבעה שבא משה לפרעה, ואמר לו, ה' אלקי בעברים  
נקרא עלינו וגו', פתח הוא ואמר לא ידעתי את ה'.

(ד) ובעא קב"ה דיתייקר וכו': ורצה הקב"ה שיתייקר  
שמו בארץ כמו שהוא יקר למעלה, כיון שהכה אותו  
ועמו, בא והודה להקב"ה, שכתוב, ה' הצדיק. הוא שהיה



מלך חשוב בכל העולם, כיון שהוא הודה, הודו כל שאר המלכים, שכתוב, אז נבהלו אלופי אדום.

ה) אתא יתרו כומרא וכו': בא יתרו, כומר עליון וגדול, שר ממונה של כל אלילים האחרים והודה להקב"ה, ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים, אז נתעלה ונתייקר הקב"ה ביקרו למעלה ולמטה, ואח"כ נתן התורה בשלימות שליטתו על הכל.

ו) אר"ש לר' אלעזר וכו': אמר ר' שמעון לר"א בנו, על זה כתוב, יודוך עמים אלקים יודוך עמים כולם. בא ר' אלעזר ונשק ידיו של אביו. בכה ר' אבא ואמר, כרחם אב על בנים. מי ירחם על ר' אלעזר וישלים את דבריו חוץ מאהבתו של אדוני. אשרי חלקנו שזכינו לשמוע דברים אלו לפניו שלא נתבייש בהם לעולם הבא.

#### פרק ו

א) פתח ההוא סבא וכו': פתח זקן ההוא ואמר, ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו'. דוד המלך אמר זה משום, שהיה מלך עליון, ושליט על כל מלכים עליונים, והשליטים שיש ממזרח עד מערב, דהיינו שהיו מפחדים מגבורתו, ולא עלה על לבו לסור מן הדרך, ותמיד השפיל לבו לפני אדוני. וכשהיה עוסק בתורה היה מתגבר כארי, ועיניו תמיד היו מושפלות לארץ מפחד אדוני. וכשהיה הולך בין העם לא היה בו גסות הרוח כלל.

ב) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, ה' לא גבה לבי וגו'. לא גבה לבי, אע"פ שאני מלך ושליט על כל שאר מלכי העולם. ולא רמו עיני, בזמן שאני עומד לפניך עוסק בתורה. ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, בשעה

שאני הולך בין העם. ואם דוד המלך אמר כן, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה. ואני כמה אני שפל לב, ומשפיל עיניו לפני מלך הקדוש. וחלילה לי שבדברים הקדושים של התורה ירום לבי.

(ג) אמר, סבא לאי וכו': אמר לעצמו זקן עיף בלי כח, כמה יפות הן הדמעות שעל זקנד כמו שהיה יפה, השמן הטוב כשהיה יורד על זקנו של אהרן, הזקן הטוב. אמור דבריד זקן, כי המלך הקדוש כאן. שאר אנשים שבעולם, שנפטרו ממנו, ועזבו רוח בכלי ההוא שהיו משתמשים בו, דהיינו בנשיהם, ונשאת ובא אחר והכניס בכלי ההוא רוח אחר מה נעשה מרוח הראשון. כמו שאמרת.

#### פרק ח

#### מאמר אלי אתה אשחרך

(א) ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח המקרא ואמר, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. שואל, מהו השינוי מכל שאר השבחים שאינו אומר באיזה מקום שיבח אותם דוד המלך, ומה השינוי כאן, שאומר, בהיותו במדבר יהודה. ומשיב, אלא לא הבלבד, כי יש גם כן, בשנותו את טעמו לפני אבימלך. וכן, בבא הזיפים. וכן כולם. שהוא להראות לכל בני העולם שבחו של דוד שאע"פ שהיה בצער, והיו רודפים אחריו, היה משתדל לומר שירות ותשבחות להקב"ה.

(ב) ואע"ג דברוח קודשא וכו': ואע"פ שהיה אומר ברוח הקודש, הרי הרוח הקדש לא היה שורה עליו עד שהיה משתדל שישרה עליו וכן בכל מקום אינו שורה רוח הקודש מלמעלה, עד שיעורר אותו האדם מלמטה.

ודו, אע"פ שהיו רודפים אחריו והיה בצער, לא היה עוזב השירות והתשבחות מפיו, ולא הפסיק מלשבח לאדונו על כל.

ג) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, זה שלמדנו, מזמור לדוד, יורה שתחילה שרה עליו רוח הקודש ואח"כ אמר שירה, ואח"כ שרה עליו רוח הקודש. וכאן שרה עליו רוח הקודש תחילה, כיון שאומר מזמור לדוד. משמע שהיה בלי השתדלות. ומשיב, אלא, אם הוא לא היה מכוון עצמו תחילה לא היה שורה עליו רוח הקודש.

ד) מזמור דא רוח וכו': מזמור, זהו רוח הקודש, שנקרא מזמור, למה נקרא כך משום שהמלכות שהיא רוח הקודש, משבחת תמיד למלך העליון, לז"א שבכל זמן היא משבחת ומזמרת ואינה שוקטת. כיון שבא דוד, ומצא הגוף של המלכות, דהיינו הו"ק שלה, מתוקן כראוי, ושרתה עליו, היה מגלה בעולם הזה לשבח ולזמר למלך, לז"א. והכל כדי שיתקן עולם הזה כעין של מעלה.

ה) לדוד גבר שלים וכו': לדוד, היינו איש שלם בתקונו, איש מתוקן, איש צדיק. דוד ודאי לא נשתנה לעולם. שהיה שורה הן בשעת נחת והן בשעת צער. ביותו במדבר יהודה, זה שבחו של דוד, אע"פ שהיה בצער אע"פ שהיו רודפים אחריו, היה משבח ומזמר לה'. ואיזה שבח אמר, שבח שהוא גדול ויקר.

ו) ושבחא דיליה מאי וכו': ומהו המעלה שלו, של השבח, הוא, אלקים אלי אתה אשחרך. שואל, אלקים הוא סתם, אלקים של הכל, כיון שאמר אלקים למה דאמר אלי. ומשיב, אלא, זה יורה על מדרגה שלו, כי

שלשה מדרגות יש כאן, אלקים אלי, אתה. ואע"פ שהן ג' שמות, הן מדרגה אחת בסוד אלקים חיים, אלקים, הוא למעלה בבינה, הנקראת אלקים חיים. אלי, הוא קצה השמים עד קצה השמים, דהיינו ז"א. אתה, הוא מדרגה שלו, דהיינו מלכות. ואע"פ שהכל אחד ובשם אחד עולה בפשוטו של הכתוב, עכ"ז רומזים על ג' מדרגות.

ז) אשחרך, אי כמשמעו וכו': אשחרך, אם כפשוטו, הוא יפה, ואינו צריך פירוש. אבל יש סוד בזה, אשחרך, פירושו, שהתקין האור המאיר בשחרות, שה"ס אור החכמה שבשליטת השמאל בסוד נקודת השורק שמטעם חסרון חסדים אינה יכולה להאיר ונקרא משום זה אור שחור. (עיין בהקסה"ז דף י"ז ד"ה קיימא) כי האור הנמצא בשחרות אינו מאיר עד שמתקנים אותו למטה, דהיינו שמעלים מ"ן, וממשיכים חסדים שהחכמה תללבש בהם, ואז מאירה, כמ"ש שם. ומי שמתקן אור השחור הזה, אע"פ שהוא שחור, זוכה לאור הלבן המאיר, שזה הוא האור של המראה המאירה, שהוא ז"א. וזה הוא אדם הזוכה לעולם הבא.

ח) ורזא ומשחרי וגו': וזה סוד, ומשחרי יצאנני. ומשחרי, פירושו, שמתקנים האור של משחרי, דהיינו אור השחור. ימצאנני, ימצאוני לא כתוב, אלא יצאנני, שזה יורה, שזוכה לשני אורות, לאור שחרות השחור, שהוא החכמה שבמלכות שאינה מאירה מחוסר חסדים, ולאור הלבן המאיר, שהוא ז"א המלביש החכמה שבמלכות עם חסדים והיא מאירה. ונמצא שזכה, למראה שאינה מאירה, שהיא המלכות, ולמראה המאירה, שהוא ז"א. וזה הוא ימצאנני, דהיינו שני

אורות. ועל כן אמר דוד אשחרך, כי התקין אור השחרות השחור, שהוא המלכות, שיאיר עליו אור הלבן המאיר. שהוא ז"א שהחכמה שבמלכות תתלבש בחסדים דז"א ואז המלכות מתוקנת ומאירה.

ט) צמאה לך נפשי כמה וגו': היינו כמי כשרעב לאכול וצמא לשתות. בארץ ציה ועיף בלי מים, היינו המלכות בשליטת השמאל, שהוא אור שחור כנ"ל מחמת חסרון חסדים הנקראים מים, שאז היא מדבר, והיא אינה מקום ישוב, ואינה מקום קדוש, ומשום זה נבחנת שהיא מקום בלי מים. וע"כ תקן אותה דוד והמשיך לה מים מז"א, כנ"ל. וכמו שאנו רעבים וצמאים אליך אחר חסדים במקום הזה, כן בקדש חזיתך וגו', כי הרעה והצמאון גורם להעלות מ"ן ולהמשיך חסדים מז"א ולהביש האור השחור של המלכות, ואז חוזרת לקדושה ומאירה. ואמר ר' אבא לר"ש, ואנו כמו שאנו צמאים לאדוני לשתות בצמאון את דבריו במקום הזה, כן אנו צמאים לשתות בצמאון את דבריו בבית המקדש מקום הנקרא קדוש.

#### פרק ט

א) פתח ואמר, שיר וכו': פו"א, שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם לא ישמור וגו'. שואל, וכי שלמה אמר שבח הזה כשבנה בית המקדש, ואומר, שאינו כן, אלא דוד המלך אמר לו בשביל שלמה המלך בנו כשבא נתן הנביא אליו, ואמר לו על שלמה, שהוא יבנה בית המקדש. ואח"כ הראה דוד המלך לשלמה בנו צורת בית המקדש. כיון שראה דוד

## ליקוטי זוהר תהילות דוד

צורת בית המקדש וכל תקוניו, אמר שירה על שלמה בנו, ואמר אם ה' לא יבנה בית וגו'.

(ב) ד"א שיר המעלות לשלמה: פירוש, למלך שהשלום שלו, שהוא ז"א, ושירה זו היא שיר ושבח על כל שאר השירים, ושריה זו עולה על כולן. אם ה' לא יבנה בית, היינו כי ראה דוד המלך כל אלו שבעת העמודים שהם חג"ת נהי"מ דז"א, שבית הזה דהיינו המלכות, עומד עליהם, שהם עומדים שורות שורות לבנות בית הזה, ולמעלה מכולם עומד בעל הבית, שהוא בינה, ההולך עליהם ונותן להם כח ואומץ לכל אחד ואחד כראוי.

(ג) וע"ד אמר דוד וכו': ועל זה אמר דוד, אם מלך ההוא שהשלום כולו שלו, שהוא בינה, שהוא בעל הבית, לא בנה בית הזה, שוא עמלו בוניו בו, שהם העמודים חג"ת נהי"מ דז"א. העומדים לבנות בית הזה.

(ד) משכנא דעבד משה וכו': המשכן שעשה משה, שהוא המלכות מבחינת מוחין דז"ק, יהושע היה עומד תמיד ושומר אותו, שאין שמירה אלא בו, שהוא נקרא נער שהוא בחינת מטטרון, שכתוב, ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. ואחר כך, לא נשמר משכן הזה על ידי נער אחר, שכתוב, והנער שמואל משרת משום שאין שמירת המשכן אלא בנער, ומי הוא שומר הזה. הוא אותו השומר את המשכן העליון שהוא המלכות מבחינת מוחין דז"ק, הנקרא כן בשם נער, שהוא מטטרון.

ה) אבל אתון קדישי וכו': אבל אתם קדושים עליונים, אי השמירה שלכם כשמירת המשכן, אלא השמירה שלכם כשמירת בית המקדש, שהוא המלכות מבחינת מוחין דפנים בפנים עם ז"א, שהקב"ה לבדו שומר עליו, שכתוב, אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר. כי בכל זמן שהצדיקים הולכים בדרך, הקב"ה שומר אותם תמיד, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך.

ו) אזלו אבתריה ואוזפוהו וכו': הלכו אחריו וליוו אותו ג' מילין, וחזרו לדרכם. קרו עליו, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו'. ישמח אביך ותגל יולדתך.

#### פרק י

א) פתח רבי אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, הללויה אודה אודה ה' בכל לבב וגו'. הללויה, הרי למדנו והעירו בו החברים, וכך הוא, שזה הוא שבח העולה על כל אלו שירות ותשבחות שאמר דוד, בעשר מיני תשבחות שאמר, משום שהוא כולל השם י"ה, והשבח הללו, ביחד, והוא כלל של השם הקודש העליון הויה, כי השם י"ה הוא כלל של השם הויה.

ב) אודה ה' בכל לבב: היינו ביצר הטוב וביצר הרע שהם שורים בו. כי על הכל יש להודות להקב"ה ביצר הטוב וביצר הרע. כי מצד היצר הטוב בא טוב לאדם, ויש לברך להקב"ה, ברכת הטוב והמטיב. ובצד יצר הרע באים קטרוגים על האדם, ויש להודות להקב"ה על כל מה שבא על האדם מצד זה ומצד.

ד) בסוד ישרים ועדה: בסוד ישרים, היינו באלו שיודעים סוד הקב"ה. כי הם יודעים כל הסודות של הקב"ה, שהם סוד שלו בדרך כלל. על זה אומר, בסוד ישרים. ועדה, אלו הם ישראל כשמתאספים בעשרה להודות לקב"ה, וע"כ, יש להודות להקב"ה על טוב ועל רע ולפרסם לפני הכל. ואם תאמר, הרי הקב"ה יודע ולמה צריך לפרסם. אלא בזה שמפרסם מתכבד הקב"ה בעולם. וע"כ צריך לפרסם הנס. וע"כ כתוב בהקב"ה, והתגדלתי והתקדשתי וגו'.

מאמר כל הנשמה תהלל יה

ה) ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כל הנשמה תהלל יה. למדנו, כל הנשמות באות מגוף הזה הקדוש, דהיינו המלכות, שהיא גוף לז"א, ושורות בבני אדם. שואל מאיזה מקום הוא, דהיינו מאיזה בחינה. ומשיב, הוא מקום הזה שנקרא יד, דהיינו המלכות. ושואל, מהו בחינת מקום הזה. אמר ר' יהודה, שכתוב, מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. ולמדנו מחכמה ההיא שמבועיה יוצאות לל"ב שבילים, נשתכלל הכל, וכל מה שיש למעלה ולמטה, שהוא המלכות שבה בלבדה מתגלה חכמה הזו, ולא בשום מדרגה אחרת. (בבראשית א' דף ע"ו ד"ה ועוד) והיא נקראת רוח הקדוש שכל הרוחות משתכללים בה.

ו) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, ביום שר"ש היה מפרש דבר הזה היו עיניו נובעות מים. והיה אומר, כל האוצרות של מלך העליון נמסרו במפתח אחד, שהוא יסוד, ומתגלה על ידי בעל? הצורות, שהוא יסוד, בעלה של



המלכות הנקראת אוצר הצורות, חקיקות העליונות. שהן סתומות העליונות, שמתגלות ע"י יסוד, בהמלכות, שבה מקום הגילוי.

ז) קזפיטון, מורכב מב' מלות, מן גז שפירושו אוצר, מלשון עולו לבי גזא (מעילה יז): ומן המלה פיטון, שפירושו בעל אוצר, מלשון שם נעשה פטנון (בראשית ברה פ"ו) קורדיטי, פירושו צורות, מלשון כרדוטין, על כונים למלכת השמים, מתרגם כרדוטין לככבת שמיא. (ירמיה ז' י"ח).

ח) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו מי יכול להכלל ולהשיג מה שגנוז במבוע הזה, שהוא יסוד, שהרי משה לא גילה זה בימיו, כשגילה סודות עמוקים לישראל דהיינו שער החמשים, ואע"פ שהכל היה מתגלה על ידו. אלא באותה שעה, שרצה הקב"ה להעלותו לישיבה הקדושה העליונה, ולהסתירו מבני אדם, שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, היום ממש, ביום פטירתו, כי ביום ההוא נשלמו ימיו לקרב למקום זה, לשער הנ', שכתוב, הן קרבו ימיד, קרבו ממש. שקרבו לשער הנ'.

ט) דתניא אמר דר' שמעון וכו': שלמדנו אמר ר"ש משה לא מת. ואם תאמר, הרי כתוב, וימת שם משה. וכן בכל מקום קורא בצדיקים מיתה, מהו מיתה. מצדינו נקרא כן, אבל מצד העליונים, אדרבה שנתוסף לו חיים. דתניא אמר ר' שמעון, וכן למד, שמי שהוא בשלימות, שהאמונה הקדושה תלויה בו, אין מיתה תלויה בו ואינו מת. כמו שהיה ביעקב, שהיה בו אמונה שלימה. וע"כ יעקב לא מת. (תענית ה:).

(י) דאמר רבי שמעון וכו': שאמר ר"ש, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מהו ישראל. שלמות הכל. שהיא העדר המיתה. שכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו'.

(יא) אמר ר' יהודה וכו': אמר ר"י, מכאן משמע שיקב לא מת. שכתוב, כי אתך אני. אני הוא בדיוק, שיורה על מלכות שנקראת אני. אשרי חלקו שאדונו אמר לו כן. כי אתי אתה, לא כתוב, שהיה משמע שהיה דבוק בהקב"ה למעלה, אבל לא ביותו במקומו למטה. אלא כי אתך אני, שיורה שאדונו בא להתחבר ולדור עמו.

(יב) אר"ש שפיר וכו': אמר ר' שמעון, יפה אמר רבי, שאמר, על הכתוב, ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד. ושב יעקב, פירושו, ששב להקרא בשם אחר, שכתוב, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.

(יג) ד"א, ושב יעקב: פירושו, ושב יעקב למקום שנלקח משם ושקט, היינו בעוה"ז. ושאנן, היינו בעולם הבא. ואין מחריד, היינו ממלאך המות. שמשמע שהכל היה בו הרי שיעקב לא מת. ר' יצחק אמר, החברים העמידוהו, שכתוב, ואת זרעך מארץ שבים, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. הרי שיעקב לא מת.

#### פרקא תליתאה

(א) כתיב מן המצר וגו': כתוב, מן המצר קראתי יה, ט', אמר דוד עד כל גוים סבבוני כדי לסבב עצמו בהם ולהגן עליו. שהם כנגד ט' תקוני דיקנא דז"א. א' מן המצר קראתי יה. ב' ענני במרחב יה. ג' ה' לי לא אירא.

## פרשת בא – פרק ב' עה

ד) ה' לי בעוזרי. ה) טוב לחסות בה'. ו) טוב לחסות בה' הב' ועם ג"פ אדם שיש בהם, הרומזים לג' תקונים, הם תשע. ואלו ט' תקונים הם בסוד הכתוב, ותוצא הארץ דשא, עשב, מזריע, זרע, למינהו, ועץ, עושה פרי, אשר זרעו בו, למינהו. תשעה תקוני דיקנא אלו נתעקרו משם שלם, דהיינו מי"ג תי"ד דא"א, ובאו לז"א, כנ"ל. ואחר כך חזרו ונשתלו בשם שלם, שנארמ ויטע ה' אלקים, שהוא שם מלא דעתיק ודז"א, (כמ"ש באדרת נשא דף קל"ח ע"ב, ד"י) תקוני דיקנא נמצאים י"ג באותו שהוא עליון, דהיינו דא"א, התחתון, שהוא ז"א, נראים בט' תקוני דיקנא, וי"ג וט' הם כ"ב, שהם כ"ב אותיות שנחקקו מחמתם.

ב) על האי חלמא וכו': על כן אם ראה בחלום, שאוחז בידו זקן של אדם חשוב, הוא שלם עם אדונו, שונאיו יכנעו תחתיו. כל שכן זקן העליון, דא"א המאיר לזקן התחתון, דז"א. כי זקן העליון נקרא רב חסד, ובז"א נקרא חסד סתם. וכשהוא צריך לאור מאיר לו זקן העליון, ונקרא גם הוא רב חסד.

פרשת ויקהל

פרק יא

א) שבעה היכלין אלין וכו': ז' היכלות אלו הם היכלות של המלך, דהיינו ז' היכלות דמלכות דאצילות ששם מזדווג המלך שהוא ז"א. ותפלה ההיא, כשמתעטרת בכל אלו העטרות, כשעולה שמה, מחברת ז"א ומלכות ביחד, להתעטר ולמעלה, להיות הכל אחד כראוי, והשם של הקב"ה שהוא המלכות, יתעטר מכל

הצדדים למעלה ולמטה להיות אחד עם ז"א. ואז, ברכות לראש צדיק, כתוב, שהיסוד שנקרא צדיק משפיע ברכות בהמלכות.

(ב) זכאה חולקיה דבר נש וכו': אשרי חלקו של אדם שיודע לסדר תפלתו כראוי בתפלה זו שהיא כראוי. שמתעטר בה הקב"ה, הוא מחכה עד שיגמרו כל תפלות ישראל לעלות, ונכללות בתפלה השלמה, ואז הכל הוא בשלימות כראוי למעלה ולמטה. עד כאן הם עניני התפלה לדעת סודות עליונים שבה. מכאן ולהלאה, יש מצות התורה התלויות בדבור, כמו שיש אחרות התלויות במעשה.

(ג) ואינון שית פקודין וכו': והם שש מצות, ונוהגים גם כאן בתפלה, א) ליראה את השם הנכבד והנורא. ב) לאהבה אותו. ג) לברכו. ד) ליחדו. ה) שיברך הכהן את העם. ו) למסור נשמתו לו. ואלו שש מצות הנוהגות בתפלה הן תלויות בדבור, חוץ מאלו המצות התלויות במעשה, כמו ציצית ותפילין.

(ד) ליראה את השם: ומפרש שש מצות הנ"ל, א) מצוה זו נוהגת באלו התשבחות שאמר דו המלך, ובקרבות שבתורה, ששם צריך האדם ליראה מפני אדונו. משום ששירים ההם עומדים במקום ההוא שנקרא יראה. שהיא המלכות. וכל אלו הללויה שכתוב, הם סוד יראת הקב"ה, שהיא המלכות, וצריך האדם לשום רצונו בשירים אלו, ביראה. וכבר העמידו החברים כל אלו הסודות של שירות ותשבחות, וכל אלו הסודות של הללויה.

## פרשת תרומה

## מאמר השמים מספרים כבוד אל

א) כד נהיר יממא וכו': כשהאיר היום ביום השבת, עלית השמחה עולה בכל העולמות בנחת בחדוה. אז, השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד הרקיע. מי הוא שמים, הם שמים אלו, דהיינו ז"א, ששם העליון נראה בהם, שהוא אבא, כלומר, שמים, הוא ז"א, שיש בו מוחין דאבא ואמא.

ב) מספרים, מאי מספרים וכו': שואל, מהו פירושו של מספרים. אם תאמר כמו שמספר ספור דברים, אינו כן, אלא שמאירים ומנוצצים בהתנוצצות של אור העליון, ועולים בשם, הכלול בהארת השלימות העליונה, דהיינו בשם הויה, שיש בו י"ה, שהוא שלמות העליון, שהם אבא ואמא.

ג) ומאן איהו ספור וכו': שואל, מה הוא ספור, שנאמר בהם, כהשמים מספרים. ומשיב, שמתנוצצים בהארת השלימות של ספר העליון. שהוא אבא, והנמשך מספר נקרא ספור, ומשום זה, עולים בשם שלם, שהוא הויה, ומאירים באור שלם, בקו ימין, ומתנוצצים בהתנוצצות שלמה, בקו שמאל. הם מתנוצצים ומאירים בעצמם מתוך האור של התנוצצות ספר העליון, ומתנוצצים ומאירים לכל צד וצד במתדבקים בו, כי מהם ומספיריות ההוא ומן האור מאיר כל טבעת וטבעת ומתנוצץ בהתנוצצות, דהיינו כל הספירות שבמלכות הנקראות טבעות. משום שביום הזה מתעטרים השמים,

שהם ז"א, ועולים בשם הקדוש, הויה, יותר מבשאר הימים.

ד) ומעשה ידיו: פירוש, טל ההוא העליון המאיר מכל צדדים הנסתרים, שהם מעשי ידיו, של ז"א, ותקון שלו שמתתקן בו, ביום הזה, מכל שאר הימים. פירוש, החסדים המכונים טל, נגלו ע"י העלאת מ"ן ממסך דחירק, שהעלה ז"א, וע"כ נקרא הטל, מעשי ידיו.

ה) מגיד הרקיע: שואל, מהו מגיד, ואומר, שפירוש שמושך הטל ונוזל למטה ליסוד, מן הראש של המלך, דהיינו מן הג"ר שלו, שנקראות ראש ז"א, ומתמלא מכל הצדדים. הרקיע, היינו רקיע ההוא שהוא מבוע של הבאר, דהיינו יסוד המשפיע אל הבאר, שהיא מלכות. וזהו נהר ההוא היוצא מעדן, וזה הוא מושך ונוזל למטה נוזלת טל העליון, המאיר ומתנוצץ בהתנוצצות מכל הצדדים. ורקיע הזה מושך אותו בהמשכת אהבה והשתוקקות, להשקות שיקוי של שמחה לליל שבת, שהוא מלכות.

ו) וכד נגיד ומשיך וכו': וכשמושך ונוזל טל של בדולח ההוא, מראש ז"א. מתמלא הכל ונשלם באותיות הקדושות, דהיינו בכ"ב אותיות, בכל אלו שבילים הקדושים, פירוש, שהחכמה שבל"ב שבילים נעלמת ומתלבשת בטל ההוא שהוא חסדים ואז נתמלא מכל, הן מחכמה והן מחסדים, אלא, החכמה בהעלם, והחסדים בגלוי, כיון שהכל נתחבר בו, הן חכמה והן חסדים, נעשה בו אחר להשקות ולברך למטה, למלכות. דהיינו שנתקן

בו בחינת מפתחא שנקרא ארח, (כנ"ל ב"א רנ"א ד"ה נחית ע"ש) שדרך בו, משפיע הארת הג"ר אל המלכות.

ז) יום ליום וגו': היינו יום משפיע ליום, וטבעת משפיע לטבעת. שכל ספירה מז"א הנקראת יום וטבעת משפיע לספירה שכנגדה במלכות. כי עתה מדבר הכתוב בדרך פרט, איך השמים, שהוא ז"א, מספרים ומתקנים בספירות ובהתנוצצות עליונה, לכבוד הזה, שהוא המלכות הנקראת כבוד. ואיך מושך ונוזל רקיע ההוא נזילה מטל העליון. ואומר, יום ליום יביע אמר, יום ליום ומדרגה למדרגה ימהרו לכלול זה בזה, ולהאיר זה מזה, מספירות ההיא שמתנוצצים ומאירים השמים לכבוד הזה, שהוא מלכות, יביע הוא כמ"ש, מבע אתעביד וגו' שמבע, הוא לשון מהירות, כי תרגומו של וחש עתידות למו, הוא ומבע דעתיד להון. ויביע, פירושו שממהרים להאיר זה מן זה, ולהתנוצץ זה מזה, מן ספירות והתנוצצות ההיא של ז"א הנקרא שמים.

ח) אמ"ר, כללא דאתוון וכו': אמ"ר שבכתוב, יום ליום יביע אומר, פירושו כלל האותיות והשבילים, שהארות אמא נקראות אותיות, והארות אבא דנקראות שבילים, היוצאים מאבא ואמא, וראש ההיא, דהיינו הג"ר שנקראות ראש, היוצא מהם, שהוא בן הבכור. דהיינו ז"א הנקרא בן בכור. א', של אמר, רומזת על אבא. וכשהוא עולה ויורד, דהיינו כשמאציל קטנות אמא שאורה עולה ממטה למעלה, וגדלות אמא שאורה יורד ממעלה למטה, אז מתחברת המ' של אמר שהיא אמא, עם הא'. הר' של אמר, רומזת על בן הבכור שהוא ז"א. כשמתחברים כל אותיות האלו הן אמר, הוא אור של

אבא ואמא ובן הבכור, ומאירים זה בזה בחבור אחד, ושולטים ביום השבת. וע"כ הכל נכלל זה בזה כדי להיות אחד, כי ז"א עולה ומלביש את אבא ואמא ומשום זה ממהרים להשפיע זה בזה ג' האותיות של אמר, שהם ממשלה העליונה, כדי להיות הכל אחד.

(ט) וכד כל האי וכו': וכאשר כל זה נמשך ונוזל לרקיע הזה, שהוא יסוד דז"א, אז הוא משקה ומאיר למטה, לכבוד אל הזה, שהוא מלכות, כדי לעשות תולדות בצורות האורות של השמים האלו שהוא ז"א, המאירים לכבוד אל ההוא.

(י) ולילה ללילה יחווה דעת: דהיינו המרכבות שלה, שהם גוף הכסא, שהוא המלכות וכולם נקראים לילות, כש"א אף לילות יסרוני כליותי. המרכבה העליונה, שהוא ז"א, הספירות שלו נקראות ימים. יום ליום. מרכבה התחתונה, שהיא המלכות, נקראות הספירות שלה לילות, לילה ללילה.

(יא) יחווה דעת: יחווה פירושו יחיה, שיחיה תולדות מאורות שקבל משמים האלו, ואם תאמר שיחווה אין פירושו יחיה, בוא וראה, ויקרא האדם שם אשתו חווה כי היא היתה אם כל חי. הרי שחווה וחיה עולות בדבר אחד, שנסתלקה י' מן חיה, ונכנסה ו' במקומה, שהוא כראוי להיות. כי הו' היא חיים בודאי, שהו' רומזת על ז"א שהוא עץ החיים, ועל כן חווה וחיה. חווה היא עיקר, כי הו' של חיה לוקחת חיים מן הו' של חווה. וע"כ נקראת חווה ולא חיה. אף כאן, יחווה, פירושו יחיה.



יב) דעת. דא איהו וכו': דעת. שבהכתוב לילה, ללילה יחווה דעת, הוא סוד השמים, דהיינו ז"א, מה שמים יש לו ששה קצוות, אף כאן, משפיע לילה ללילה ששה קצוות באלו התולדות שהלילה מחיה, שהם כעין הו"ק של הו"א, וע"כ יום ליום, נכלל במדרגה העליונה אמר, שהיא או"א כנ"ל, ולילה ללילה נכללה במדרגה העליונה בסוד הזכר שמאיר לה. שהוא שמים ודעת דהיינו ז"א.

יג) ובגין דהאי אמר וכו': ומשום שאמר הזה הוא הוא סוד עליון, דהיינו אבא ואמא, ואינו כשאר אמרות, חוזר הכתוב עליו ואומר, אין אמר ואין דברים כשאר אמרות העולם אלא אמר הזה הוא סוד עליון במדרגות העליונות, שאין שם אמרות ודברים, דהיינו שהחכמה נעלמת בהם ואינה מאירה, כי הארת החכמה מכונה דבור ואינם נשמעים כשאר המדרגות שהן בסוד המונה, שהיא המלכות, שהן קול הנשמע, דהיינו שהחכמה נגלית בה, אבל אלו, אמ"ר, שהוא או"א, אינם נשמעים לעולם. והיינו שכתוב, בלי נשמע קולם שפירושו, שהחכמה נעלמת בהם ואינה נשמעת כי אין החכמה נגלית אלא במלכות לבדה.

יד) אבל, כבכל הארץ יצא קום: אע"פ שהם או"א, נסתרות עליונות שלא נודעו לעולם, דהיינו שאין החכמה מתגלה בהם, עם כל זה הנזילה וההמשכה שלהם נמשך ונוזל למטה, למלכות שנקראת ארץ, כלומר, שהחכמה הנסתרת בהם נמשכת למלכות. ומשום המשכה הזו, יש לנו אמונה שלמה בעולם הזה, דהיינו המלכות בהארת החכמה. שנקראת אמונה שלמה, וכל בני העולם מדברים בסוד האמונה של הקב"ה, שהיא המלכות, במדרגות

האלו דהיינו בחכמה של מדרגות או"א, כמו שהיו מגולות אפילו למעלה באו"א, ולא דהיו שם נסתרות וגנוזות. והיינו, ובקצה תבל מליהם, מתחילת העולם עד סוף העולם מדברים חכמי הלב באלו מדרגות הגנוזות, אע"פ שלא נודעו במקומם באו"א. כי במלכות הן נגלות. כמבואר.

טו) אבל במה אשתמודען וכו': אבל במה הן נודעות, אותן מדרגות החכמה שבאבא ואמא, משום שלשמש שם אהל בהם, משום שהשמש הקדוש, שהוא ז"א, הוא משכן לאלו מדרגות העליונות הקדושות של אבא ואמא, והוא אור, שלוקח כל האורות הגנוזים. והמשכה ההיא שלהם, ובשבילו נראה האמונה לכל העולם, שז"א הוא משכן לחכמה שבמדרגות או"א, וז"א משפיע אותה למלכות שנקראת אמונה, והאמונה נראית בכל העולם, כי החכמה מכונה ראייה.

טז) מאן דנטיל לשמשא וכו': מי שלוקח השמש, הוא כמי שלקח כל המדרגות, משום שהשמש הוא אהל, שכל המדרגות נכללו בו, והוא לוקח הכל, ומאיר לכל אלו מיני האורות למטה, אל המלכות, ועל כן, והוא כחתן יוצא מחופתו, בהארות והתנוצצות של כל האורות הגנוזים מכל המדרגות, שכולם נותנים לו בחשק וברצון שלם את חפצם והאורות שלהם, כמו שיש לחתן רצון וחשק לתת אל הכלה מנחות ומתנות. ועל כן, והוא כחתן יוצא מחופתו.

יז) מאן חופתו דא וכו': שואל, מי הוא חופתו. ואומר, זהו עדן, שהוא חכמה, וזה סוד, ונהר יוצא מעדן.

עדן, זהו חופה המכסה על כל, דהיינו שמכסה ומגין מפני כל הקליפות, ישיש כגבור. ישיש, הוא מצד אור הראשון, ששימש בששת ימי בראשית מטרם שנגנז, שלא נמצא בו דין כלל. כגבור, היינו מצד הגבורה, ואע"פ שהגבורה היא דין שלם, כגבור כתוב, ולא גבור, הוא משום שהמתיק הדין בחסד, ולקח הכל ביחד, הן חכמה והן חסדים, בחשק וברצון השלם. וכל זה הוא לרוץ ארח, כש"א, הנותן בים דרך, שנותן דרך במלכות שנקראת ים, כדי להשקות ולהשלים הארת הלבנה, שהיא המלכות, בכל הצדדים, דהיינו בימין ובשמאל, ולפתוח בה ארח, להאיר למטה. שה"ס תקון המפתחא שנקראת ארח. (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) שזולתו לא היתה יכולה להאיר.

יח) מקצה השמים מוצאו: היינו מסוף שמים אלו העליונים, שהוא ז"א, הוא מוציא השפע, משום שבסיום התפארת הנקרא גוף, שהוא יסוד, הוא מוציא שפעו, שבמקום ההוא ניכר בין זכר לנקבה, וזהו שכתוב, ולמקצה השמים עד קצה השמים. קצה השמים, זהו עולם העליון, דהיינו ז"א הנקרא שמים, ולמקצה השמים, זהו השלום שלו, שהוא יסוד. כמו שזה, ז"א, לוקח כל האורות וכולם בו, אף זה, יסוד, לוקח כל האורות וכולם בו, והוא יוצא מקצה השמים.

יט) ותקופתו, דסחרא בכל וכו': ותקופתו, פירושו, שמסבב בכל הצדדים הקדושים הראוים להאיר ולהישקות ולהתנוצץ ממנו. ואין נסתר, פירושו, שאין מי שיתכסה מאור הזה, כי הוא מאיר לכולם בכלל אחד, לכל אחד ואחד כמו שראוי לו.

(כ) וכד כלהו אשתלימו וכו': וכשכולם נשלמים ומאירים מתוך השמש, אז מתעטרת הלבנה, שהיא המלכות, כמו אמא עלאה, שנעשית שלמה בחמשים שערים כמוה, וזה הוא שכתוב, תורת ה' תמימה, כי אז היא תמימה מכל הצדדים בסוד חמש המדרגות חג"ת נ"ה, כמו אמא עלאה, כי אלו החמש הן סוד חמשים שערי בינה, כי כל אחת כלולה מעשר.

(כא) ובגיני כך איהי וכו': ומשום זה, היא באה בפסוקים של חמש חמש תיבות, כדי להשלים סוד חמשים, תורת ה' תמימה משיבת נפש, הרי חמש. עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, הרי חמש. פקודי ה' ישרים משמחי לב, הרי חמש. מצות ה' ברה מאירת עינים, הרי חמש. יראת ה' טהורה עומדת לעד, הרי חמש. משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, הרי חמש. שכל אלו השמות, תורת עדות, פקודי, וכו' הם שמות המלכות, וכולם באים בחמש חמש, כדי להכלל בחמשים, כמו אמא עלאה.

(כב) ועל דא הויה וכו': ועל כן כתוב בפסוקים אלו הויה הויה שש פעמים שהם כנגד ששה קצוות עליונים, שהם סוד השם העליון, שהוא ז"א, וע"כ נתמלאה מהם הלבנה, שהיא המלכות, ונשלמה בסדר העליון כראוי. וזה הוא ביום השבת, שהכל נשלם כראוי. וזה הוא ביום השבת, שהכל נשלם כראוי בסוד השבת, למעלה בז"א, ולמטה במלכות.

(כג) וע"ד ביומא דא וכו': וע"כ ביום הזה, נתוסף אור בכל, כמו שאמרנו. השמים, שהוא ז"א, מקבלים תחלה ממקור החיים, שהוא או"א, והם, השמים, מאירים

ומתקנים את כבוד העליון, שהוא מלכות, מסוד ספר העליון, שהוא אבא שלכולם, ומסוד הספר שהוא אמא עלאה, והוא, דהיינו ז"א שנקרא שמים, הוא מסוד ספור. ומשום זה כתוב, מספרים, כמו שאמרנו, שהוא בסוד ג' שמהן אלו, שהם ספר וספר וספור, דהיינו אבא אמא וז"א, השולטים ביום השבת על כל שאר הימים.

כד) ובגיני כך תושבחתא וכו': ומשום זה שבח הזה של השמים מספרים, אמר דוד ברוח הקדש על ההארה והתנוצצות והממשלה של יום השבת על כל שאר הימים, משום שהסוד של השם העליון, ז"א, מאיר באור ומתנוצץ בהתנוצצות ונשלם בשלמות למעלה ולמטה. ואז תורת ה' תמימה, שהוא שבת של ליל שבת, דהיינו המלכות, שהיא בסוד אחד עם ז"א, כמו שאמרנו.

מאמר רננו צדיקים

כה) ואתקיננו חבריא שירותא וכו': ותקנו החברים התחלת התשבחות מתשבחות האלו של דוד, מסוד זה של השבח השמים מספרים וגו' שהשמים שהוא ז"א לוקח תחלה, ומאיר לכל השאר. ואח"כ לוקח נהר ההוא היוצא מעדן, שהוא יסוד, וזה הוא סוד, רננו צדיקים בה', שהשבח הזה הוא בחינת יסוד, משום שהנהר הזה מקבץ ולוקח הכל מסוד השמים, שהוא ז"א, בסוד העליון, שהוא חסדים ומקור החיים, שהוא הארת חכמה, הכל כראוי ביום הזה. והשמש, שהוא ז"א, מתקן את היסוד, להאיר כראוי, ביום הזה.

מאמר לדוד בשנותו את טעמו.

(כו) ולבתר סיהרא דקא וכו': ואח"כ צריכים לומר השבח, שהוא סוד הלבנה, שהוא המלכות, הנפשרדת מסטרא אחרא ביום הזה, כדי להאיר מן השמש, וזה הוא, לדוד בשנותו את טעמו וגו'. כי אחר שנפרדה מס"א הרי נתחברה בשמש, שהוא ז"א. ושבח הזה הוא בסדר כ"ב אותיות, בהתחלת הפסוקים, שהשמש מכניסם בלבנה. ושבח הזה, יש בו הפרדת הלבנה מסטרא אחרא, ושבח של כ"ב אותיות שהשמש מכניס בלבנה.

מאמר תפלה למשה

(כז) ולבתר אתחברותא וסליקו וכו': ואח"כ הוא התחברות ועלית המלכה, עם בעלה ז"א וזה הוא תפלה למשה איש האלקים. כי תפלה היא המלכות, ומשה ה"ס ז"א. שזה יורה התחברות ודבקות האשה בבעלה דהיינו תפלה למשה, ולפרוש ימין ושמאל, הם חסד וגבורה לקבל אותה, ולהיות יחד בחבור אחד.

מאמר שירו לה' שיר חדש

(כח) ודא איהו מזמור וגו': וזה הוא, מזמור שירו לה' שיר חדש. שבח הרי העמדנו (בחי שרה אות כ"ט) אבל אע"פ שהערנו בו, התעוררות החבירים שהעירו בזה, הוא יפה, שאמרו שאלו פרות עלות שהיו נושאות הארון, העירו בשבח הזה, כשמש"א, וישרנה הפרות בדרך, מהו השירה שהיו אומרות הוא מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. סוד זה הוא כעין של מעלה, שבשעה שהחיות נושאות הכסא, שהוא המלכות להרים אותו למעלה, וז"א, הן אומרות שבח הזה.

(כט) ואי תימא אמאי וכו': ואם תאמר למה כתוב כאן חדש, שכתוב שיר חדש, והרי תמיד אומרות שבח הזה. ומשיב, אלא ודאי הוא חדש. שאינו נקרא אלא בהתחדשות הלבנה, שהיא המלכות, כשמאירה מן השמש, שהוא ז"א, אז היא חדש, וזה הוא, שיר חדש. כי כל פעם שהמלכות עולה לזווג עם ז"א, נבחנת לחדשה בסוד שכל פעם חוזרת להיות בתולה. הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, זהו התעוררות של ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה לקבל אותה.

(ל) ותושבחתא דא כד וכו': ושבת הזה, כשהיו נושאות את הארון היו משבחות אותו, כשהיו עולות לבית שמש. כמו העגלות, שה"ס חיות עולות לבית שמש, שה"ס ז"א שנקרא שמש, והכל בסוד אחד עולה, כי בשבת הוא עלית הכסא, שהוא המלכות, לעלות למעלה. וע"כ תקון שבח הזה הוא בשבת. אלו תשבחות כולן, התקינו בשבת, שישבחו לו העם היחיד בעולם.

מאמר מזמור שיר ליום השבת

(לא) מזמור שיר ליום השבת: שבח הזה אמר אדם הראשון בשעה שנתגרש מגן עדן, ובא השבת והגן עליו. והעמדוהו החבירים. שבח הזה, עולם התחתון, שהוא המלכות, משבח לעולם העליון, שהוא יום שכולו שבת, שהוא המלך שהשלום שלו, דהיינו ז"א. וזה הוא מזמור שיר שיר, ולא כתוב מי אמר אותו, שהוא מפני שרומז על המלכות, שכל מקום שנאמר סתם רומז על המלכות. כמ"ש להלן.

(לב) ליום השבת: היינו יום העליון, שבת העליון, שהוא ז"א. זה שבת וזה שבת מה בין זה לזה. ומשיב, אלא שבת סתם זהו שבת של ליל שבת, דהיינו המלכות. יום השבת. זהו שבת של מעלה, דהיינו ז"א. זה יום, ז"א, וזה לילה, המלכות. ושמרו בני ישראל את השבת, זה לילה, סוד הנוקבא. זכור את יום השבת, זהו יום, סוד הזכר, דהיינו ז"א. ומשום זה נאמר מזמור שיר ליום השבת, שהמלכות משבחת לז"א שנקרא יום השבת.

(לג) ואשכחן בכמה אתר וכו': ומצאנו בכמה מקומות, שעולם התחתון, שהוא מלכות אינו עולה בשם, ובא סתם בלי שם. כגון זה, מזמור שיר ליום השבת שלא נאמר מי אמרו. וכגון, ויקרא אל משה. וכגון, ואל משה אמר עלה אל ה'. בכולם נעלם השם ואינו מובא בו, משום שיש בו מדרגה עליונה, דהיינו ז"א, ואצל מדרגה עליונה היא אינה עולה בשם. אור הנר אינו ניכר ביום באור השמש. וע"כ אינה עולית בשם. וכל אלו השבחים של שבת, שהוא כבוד יום, הוא שבח עליון על כל שאר הימים.

### פרק ח

מאמר ג' משמורות הלילה

(א) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, ולא אמר איה אלוהי עושי, נותן זמירות בלילה. מקרא זה העמידוהו ולמדנו, אבל אומר עשי עם ש' קמוצה, שהוא לשון רבים, עשי, עם ש' חרוקה היה צריך לומר, שהוא לשון יחיד, מי המה עושי, שהוא לשון רבים, ומשיב, אלא השם אלוה שם כולל הוא, המראה על הוא, שהוא ז"א, ובית כדינו,



שהוא המלכות, שהוא שם שלם הכולל דכר ונוקבא, שהוא אותיות אל וה, ומשום זה כתוב עושי עם ש' קמוצה לשון רבים, משום שהוא כולל ב' מדרגות.

ב) נותן זמירות בלילה: למה בלילה, הוא משום שהמלכות, הנקראת לילה, היא משבחת תמיד למלך שהשלוש שלו שהוא ז"א, כמו נר, שתמיד אינו שוקט, אלא מתנענע לכאן ולכאן, כן המלכות משבחת תמיד, כדי לקבל אור שמחה העליונה דז"א מרוב השמחה שלו, המתעוררת ע"י התשבחות שמשבחת. ועל כן אומר, הנותן זמירות בלילה.

ג) תלת אשמורות אינון וכו': ג' משמורות הן בלילה, כנגדן ג' מחנות מלאכים המתחלקים לשבח אל הקב"ה כמו שלמדנו. ועל כן האדון של כולם הוא נרו של דוד, דהיינו המלכות, שאינו שוקט לעולם, אלא תמיד היא מודה ומשבחת למלך העליון, ז"א. וע"כ נאמר נותן זמירות בלילה.

### פרק ט

מאמר ה' רועי לא אחסר

א) והאי קרא אוקמוה וכו': ומקרא זה העמידוהו, שכתוב, מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר, הרי למדנו, מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור, שמזמור לדוד, יורה ששרתה עליו השכינה ואחר כך אמר שירה, ולדוד מזמור, יורה שתחילה אמר השירה ואח"כ שרתה עליו השכינה. (כנ"ל בראשית ב' אות ל"א) וכאן, בה' רועי, השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו תחילה, כי כתוב, מזמור לדוד, ושואל, ולמה הקדימה כאן השכינה, בה'

רועי, והרי דוד היה צריך להקדים תחילה, כיון שבקש מן הקב"ה על מזונו.

(ב) אלא ודאי שכינתא וכו': ומשיב, אלא ודאי השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו ועוררה אותו לשבח אל המלך שבח הזה ולבקש מזון מלפני המלך שבח הזה ולבקש מזון מלפני המלך. כי כך צריך להיות על דברי מזון, שהשכינה רוצה והחפץ שלה הוא שכל בני העולם יתפללו על מזונות, משום כשהקב"ה רוצה להוריד מזון לעולם, השכינה לוקחת תחילה, ובשבילה יורד מזון לכל העולמות. כי אי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו אם העליונים אינם מקבלים תחילה, כמ"ש לעיל (בפתיחה לחכמת הקבלה אות קס"א ע"ש) ומשום זה הקדימה השכינה, בדבר הזה של מזון, ושרתה על דוד.

(ג) ה' רועי: פירושו, ה' הוא רועה שלי, כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום שיש דשאים ועשבים, שלא יחסר שם משהו. אף כאן, הקב"ה הוא רועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך. פירוש אחר על ה' רועי שלמדנו, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף. וכאן ב' אפנים הם, ב' פירושים, ושניהם בדרך אמת.

(ד) חד בגין דקב"ה וכו': פירוש אחד הוא, משום שהקב"ה, כל מעשיו הם בדין ואמת ועל דין ואמת מתקים כל העולם, ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את העולם בדין לצדיקים ולרשעים ולכל בני העולם, כמש"א, כי צדיק ה' צדקות אוהב. וכשהוא דן בני אדם ורואה את בני האדם כמה הם רשעים, וכמה הם

חוטאים לפניו, אז קשה בעיניו לתת להם מזון בכל זמן, משום שיש לו לזון את הרשעים ולאלו שחוטאים.

ה) ואיהו עביד עמהון וכו': והוא עושה עמהם לפנים משורת הדין וזן ומפרנס אותם כפי חסד העליון הנמשך ונוזל על כל בני העולם, ובו הוא זן ומפרנס לכל הצדיקים והחסידיים ולרשעים ולכל בני העולם, ולכל חיות ובהמות השגה, ועוף השמים, מקרני ראמים עד ביצי כנים, ולא נשאר מי בעולם של יהיה זן ומפרנס לכל, אף על פי שקשה לפניו מחמת מעשים של בני העולם, כקריעת ים סוף.

מאמר קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף

ו) וכי קריעת ים סוף וכו': שואל, וכי קריעת ים סוף היה קשה לו, והרי כתוב, גוער בים ויבשהו. הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ. והרי כיון שעלה הרצון לפניו, הכל הוא כאין לפניו, ואתה אומר שקריעת ים סוף קשה לפניו.

ז) אלא בזמנא דישראל וכו': ומשיב, אלא בזמן שישראל קרבו אל הים, ורצה הקב"ה לקרע להם את ים סוף, בא רהב הממונה של מצרים, ובקש דין מהקב"ה, אמר לפניו רבון העולם, למה אתה רוצה לעשות דין במצרים ולקרוע את הים לישראל, הרי כולם רשעים לפניך, וכל דרכיך בדין ואמת, אלו עובדים עבודה זרה, ואלו עובדים עבודה זרה, אלו חוטאים בגילוי עריות, ואלו בגילוי עריות, אלו שופכים דמים, ואלו שופכים דמים.

ח) בההיא שעתא הוה וכו': בשעה ההיא היה קשה לפניו לעבור על דרך הדין, והנה ישראל היו נוסעים על הים, שכתוב, ויאמר ה' וגו' דבר אל בני ישראל ויסעו. והיה קשה לפניו לעבור על הדין ולקרוע להם הים סוף, ולולא שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהקדים בבקר, היו כולם נאבדים בים, משום שבכל הלילה ההוא, היה הקב"ה בדין על ישראל.

ט) דתנינן מאי דכתיב וכו': שלמדנו מה שכתוב, ולא קרב זה אל זה כל הלילה, מלמד שבאו מלאכי עליון לשבח בלילה ההוא לפני הקב"ה. אמר להם, וכי מעשי ידי טובעים בים ואתם משבחים לפני, מיד, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. כי, זה אל זה, נאמר במלאכים המשבחים להקב"ה, כמ"ש וקרא זה אל זה ואמר קדוש וגו'. מה כתוב, ויהי באשמורת הבקר, שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהשכים בבקר לעשות רצון אדונו, כמו שכתוב, וישכם אברהם בבקר, אז חזר הים והמים ברחו מפני ישראל.

י) דכתיב, וישב הים לפנות בוקר לאיתנו: ולמדנו, לאיתנו פירוש, לתנאו הראשון, לתנאי ההוא שהתנה עמו הקב"ה כשברא העולם, שהתנה עמו שיבקע בשביל ישראל. כי איתנו, הוא אותיות תנאי. אבל יש לומר, כתוב כאן לאיתנו, וכתוב שם, משכיל לאיתן האזרחי, שהוא אברהם, אף כאן לאיתנו, רומז על אברהם, ועל כן אומר הכתוב, לפנות בוקר, בזמן ההוא שהשכים אברהם בבקר לעשות רצון אדונו, אז נקרע הים. וע"כ היה קשה לפניו קריעת ים סוף.

מאמר קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

(יא) כגוונא דא קשין וכו': כעין זה קשים זווגים לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה קריעת ים סוף הורג את אלו בצד זה ומקיים את אלו בצד זה, אף כאן בזווגים, כתוב, מוציא אסירים בכושרות, ולמדנו, שהוא אותיות, בכי ושירות, כי זה מת ויש בכי, ונותן אשתו לזה, ויש שירות. ולפעמים לרשע מזדמן אשה טובה. וע"כ קשים לפניו זווגים כקריעת ים סוף. אבל סודות סתומים הם בכל, והכל הוא בדין. ומה שהעירו החבירים בזה, לבאר למה זה נדחה מפני זה, (כנ"ל בסבא דמשפטים אות קנ"ב) ודאי כך הוא.

(יב) ומה דאתערו לפני וכו': ומה שהעירו שלפני למדנו, דהיינו קשים זווגים לפני הקב"ה וכו'. ולא מלפני הקב"ה, כי לפני פירושו, ההוא שעומד לפני הקב"ה ומשמש לפניו, דהיינו המלכות, המקבלת מהקב"ה, וע"כ לא אמרו, שקשים זווגים להקב"ה, וכן לא אמרו, קשים מזונותיו של אדם להקב"ה, אלא לפני הקב"ה, שהיא המלכות, כי לזו, להמלכות, קשים כל אלו, משום שאינם עומדים ברשותה, אע"פ שהיא עושה, ברשותו של אחר היא עושה. כי היא מקבלת הכל מהקב"ה, וע"כ שייד לומר שקשים לה הדברים.

(יג) כתיב, ונכרתה הנפש ההיא מלפני: שואל, מהו מלפני. ואומר, שהוא עולם הבא, דהיינו הבינה, ההוא, שכל החיים נמצאים שם. פירוש אחר, זהו צנור העליון, נהר שמימיו אינם פוסקים לעולם, שהוא יסוד דז"א. והכל אחד, כי זה, יסוד דז"א, מקבל כל העודנים של

עולם הבא, שהוא הבינה. והכתוב ונכרתה הנפש מלפני, פירושו, שהנפש תכרת מכל אלו עדונים העליונים שבמקום שנועם ה' שם, דהיינו הבינה. וזהו שיורה המלה מלפני. דהיינו מלפני הקב"ה, שהקב"ה מקבל ממנה, שהיא הבינה המשפעת לו"א, הנקרא הקב"ה.

(יד) ואי תימא אי הכי וכו': ואם תאמר, אם כן, הרי כתוב, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח. ולמדנו, מהו הטעם שהלך יונה וברח, וכי מי יוכל לברוח מלפני הקב"ה, אלא שהיה הולך ובורח לצאת מארץ הקדושה, כי השכינה אינה שורה בחוץ לארץ ישראל, ובכדי שלא תשרה עליו השכינה היה בורח מארץ הקדושה, שהשכינה שורה שם, כמש"א, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, גפן פוריה, זו היא השכינה, מה השכינה היתה סתומה לפנים בבית קודש הקדשים, אף כן, אשה צנועה אינה יוצאת מפתח ביתה לחוץ. וע"כ מדמה הכתוב, האשה אל השכינה. ומשום זה היה יונה בורח לחוץ מארץ הקדושה ומקשה, הרי כאן כתוב מלפני, ולא כתוב לפני, ועכ"ז פירושו השכינה, ולא בינה.

(טו) אלא ודאי הכי וכו': ומשיב, אלא ודאי כן הוא מלפני דהיינו מקודם השכינה, כי רוח נבואה אינה באה מן השכינה, אלא מלפני, דהיינו מקודם השכינה, שהם ב' מדרגות של הנביאים, שהם נצח והוד, השורים על השכינה, וממקום ההוא, שהוא נו"ה, היה מתירא להיות שם בארץ הקדושה, שלא תחול עליו הנבואה, וע"כ נאמר מלפני, כי מלפני ה' הוא בורח, ולא לפני ה', שהיה פירושו

מן השכינה, שהיה יודע שהנבואה אינה באה אלא מלפני, שהוא נו"ה.

טז) ובגיני כך קשין וכו': ומשום זה, קשים זווגים וקשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה שהיא השכינה. כנ"ל. וע"כ תלה דוד המלך מזונותיו למעלה מן השכינה, שאמר הוי"ה רועי וגו', שהוא ז"א, משום שלמעלה, אין השפע נפסק לעולם, אבל כאן בהשכינה נפסק, כי המזונות אינן תלויים בה, שהם למעלה בז"א, וע"כ כתוב, הוי"ה רועי לא אחסר, שפירושו, שלא יפסקו ממני המזונות לעולם. משום שנהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא ז"א המקבל מאו"א, אין השפע שלו נפסק לעולם. ומשום זה, קדמה השכינה על זה ושרתה עליו, ואח"כ אמר השבת, (כנ"ל אות תתח).

יז) ת"ח בשעתא דהאי וכו': בוא וראה, בשעה שמקום ההוא, השכינה, מקבלת מזונות למעלה, מז"א, בשביל העולמות, כל המלאכים המקדשים לאדונם, כולם מתעדנים ומתעוררים, ומעלים כנפיהם לכסות הפנים שלהם, כשהשכינה באה עם מזונות ההם אליהם, כדי שלא יסתכלו בהשכינה.

יח) ואינון תלת משריין וכו': והם ג' מחנות מלאכים, בעליה אחת, קוראים ואומרים קדוש. ואלו קוראים למחנה שניה, ומעלים כנפיהם הראשונים עם השניים, והשניים אומרים קדוש. אלו קוראים למחנה שלישית, ושלשה המחנות יחד מעלים כנפיהם, וכולם אומרים קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. ועל כן כולם כל ג' המחנות, משולבים זה בזה, אלו נכנסים תוך אלו, ואלו

נכנסים תוך אלו, משולבים זה בזה, כמו שאתה אומר, בקדשים, משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

(יט) קדשים קיימי תדיר וכו': קדשים עומדים תמיד על קיום שלהם ואינם מתכופפים, כמו אלו עומדים, דהיינו השרפים, שאינם מתכופפים כי אין להם כרעים לכרוע, והם עומדים תמיד, בלי ישיבה. וע"כ כתוב בקדשים עומדים.

(כ) מה כתיב שתי וגו': מה כתוב, שתי ידות לקרש האחד משולבות אשה אל אחותה וגו'. אף כן כמו השרפים, שבשתי בחינות כלולים כל אחד ואחד מהם, שהם שתי ידות, כי כל אחד יש בו בחינת עצמו ושל חבירו, וכן בחברו יש בו כן, ועל כן הם משולבים זה עם זה.

(כא) כגוונא דא כתיב וכו': כעין זה כתוב בתורה. כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. שזה מלמד לזה וזה מלמד לזה ונעשו משולבים זה בזה, זה נוטל שלו ושל חבירו, זה נוטל שלו ושל חבירו דהיינו שכרו ושכר חבירו שלומד עמו ושולבים זה וזה. וע"כ טוב סחרה מסחר כסף, ששם זה לוקח הסחורה וזה לוקח התמורה בעד הסחורה, וכאן כל אחד משולב בחבירו שיש לכל אחד הסחורה, וגם התמורה שמקבל מחבירו הלומד עמו.

(כב) כתיב בנאות דשא וגו': כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלו הם מקורות העליונים, הם ספירות דז"א, שכל המזון והכלכלה באים מהם. ונקראים נאות, משום שאלו



הספירות דז"א נקראות נאות יעקב. ונאות דשא הם נקראים, משום שיש נאות בחיצוניות, הנקראים נאות מדבר, וע"כ קורא לאלו דקדושה בשם נאות דשא. ואם תאמר, הרי כתבו, תדשא הארץ דשא, הרי שדשא הוא למטה, בארץ, שהיא המלכות. ומשיב, אלא דשא בא מנאות האלו, שנולד ונצמח מהם, ובאים למלכות, וע"כ אומר, בנאות דשא ירביצני.

(ג) על מי מנוחות ינהלני: אלו הם מים של מנוחה, הנמשכים ממקם ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה ומים האלו נקראים מי מנוחות. נפשי ישובב, זו היא נפש דוד, שהיא המלכות, ולא רצה דוד בזה אלא לתקן המדרגה שלו כראוי. במי מנוחות האלו, עתידים הצדיקים לנוח בעולם הבא, שכתוב ונחך ה' תמיד וגו'.

### פרק י

#### מאמר הככבים

(א) ועשית קרסי נחשת חמשים וגו': ר' אלעזר ור' אבא היו יושבים לילה אחד. כשהחשיך הלילה נכנסו לתוך גן שעל הים של טבריה. בתוך כך ראו ב' כוכבים שנוסעים זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה בזה ונסתרו.

(ב) אמר ר' אבא וכו': אר"א, כמה גדולים מעשי הקב"ה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. מי יכול לדעת באלו שני הכוכבים שיצאו זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה עם זה ונסתרו. אמר לו ר' אלעזר. ובי לא ראינו אותם, הרי הבטנו בהם והבטנו בכמה מעשים אחרים שהקב"ה עושה תמיד.

(ג) פתח ואמר גדול וכו' : פו"א, גדול אדוננו ורב כח וגו'. שואל, הכתוב אומר, שגדול ורב ועליון הוא הקב"ה, וכי איני יודע שהקב"ה הוא גדול ורב כח, מהו השבח של דוד כאן.

(ד) אלא בכל אתר וכו' : ומשיב, אלא בכל מקום הוא אומר גדול הויה, וכאן אומר, גדול אדוננו, מהו הטעם. אלא שם שהוא אומר, גדול ה' ומהולל מאד, אומר במדרגה העליונה, בז"א, וכאן שכתוב, גדול אדוננו, אומר במדרגה התחתונה, שהוא מלכות, שהוא אדון כל הארץ. מה כתוב למעלה ממקרא הזה, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. אם כל בני העולם מיום שנברא האדם יתקבצו למנות הכוכבים לא יוכלו, כמש"א וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם. והקב"ה מה כתוב בו, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. מהו הטעם. משום שכתוב, גדול אדוננו ורב כח וגו'. כמו שאין מספר לכוכבי השמים חוץ מהקב"ה, אף כן הוא, כתוב בו, ולתבונתו אין מספר.

(ה) תא חזי כתיב וגו' : בוא וראה, כתוב, המוציא במספר צבאם. דהיינו, שכל הצבאות והמחנות והכוכבים, הקב"ה הוציאם כל אחד ואחד בשם, איש מהם לא נעדר. בכל הכוכבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו נגידיים ופקידיים לשמש העולם, כל אחד ואחד כראוי לו, ואין לך עשב קטן בכל העולם, שאינו שולט עליו כוכב ומזל ברקיע, ועל כוכב ההוא יש ממונה אחד המשמש לפני הקב"ה כל אחד ואחד כראוי לו.

ו) כל ככביא דברקיעין וכו': כל הכוכבים שברקיעים, כולם משמשים על עולם הזה, וכולם ממונים לשמש כל דבר ודבר לאותם שבעולם הזה. ואינם צומחים ואינם גדלים, עשבים ואילנות ודשים ועשבי השדה, חוץ במראה הכוכבים העומדים עליהם ונראים עליהם פנים בפנים, כל אחד ואחד כמו שראוי לו.

### פרק יא

מאמר שאו מרום עיניכם

א) פתח ואמר הללויה וגו': פתח ואמר הללויה הלו את ה' מן השמים וגו'. בוא וראה, שבח הזה אמר דוד כנגד הסוד של שם הקדוש, שהוא הויה, דהיינו ז"א, שהוא כלל השבח של הכל. שתי תשבחות הן כעין הסוד של השם הקדוש העליון, שהוא הויה. שהוא כלל התשבחות של הכל. והן, זה הללו את ה' מן השמים, ותשבחה אחרונה של ספר תהלים, שהוא כלל תשבחות כולם, שכתוב הללויה הללו אל בקדשו וגו', אבל זה הוא על עשרה מינים. שכתוב בו י' פעמים הללו. כנגד ע"ס דז"א, וזה, הללו את ה' מן השמים הוא על שבע, שכתוב בו שבע פעמים הללו כנגד ז"א חג"ת נהי"מ דז"א. והכל סוד אחד בשם הקדוש.

מאמר הללו את ה' השמים

ב) הללויה הללו את ה' מן השמים: הוא התחלת ששה קצוות, חג"ת נה"י, להתפשט למטה, שזה הוא סוד העומד לשאלה, כלומר להשגה, דהיינו ז"א, כש"א, כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך וגו' שה"ס ז' ימים חג"ת נהי"מ דז"א. עד כאן יש רשות לשאול, מן

היום אשר ברא וגו' ועד קצה השמים שהוא ספירת חסד ז"א, מכאן ולהלאה, שה"ס כח"ב דז"א, אינו עומד לשאול משום שהוא מקום נסתר וגנוז.

ג) וע"ד הללו את וכו': ועל כן הללו את ה' מן השמים, הללוהו במרומים, אלו הם ב' צדדים ימין ושמאל, דהיינו חסד וגבורה דז"א, ומכאן מתפשטות כל שאר הספירות האחרות למטה בסוד המדרגה, להתתקן כראוי. הללוהו כל מלאכיו, אלו הם ב' עמודים, נצח והוד, העומדים תחת הגוף, שהוא ת"ת, שישען הגוף עליהם.

ד) ת"ח אינון קיימין וכו': בוא וראה, אלו העמודים שהגוף נשען עליהם עומדים כאן בסוד המלאכים. שנאמר עליהם, הללוהו כל מלאכיו, משום שהברכים הם שליחי הגוף ללכת ממקום למקום. ומסוד זה יוצאים אלו הקראים מלאכים, שהם שליחים ללכת בשליחות אדונם ממקום למקום.

ה) הללוהו כל צבאיו: זה הוא מקום שיוצאים ממנו כל צבאות הקדושים העליונים, הוא סוד אות ברית קדש, דהיינו יסוד דז"א. והוא רשום בכל שאר הרבבות היוצאות ממנו כמו שאמרנו שכתוב, ה' צבאות שמו, היינו כי אות הוא בכל שאר צבאות ורבבות.

ו) הללוהו שמש וירח: בו, בשמש, עומד סוד הזה, כל הספירות דז"א, כי השמש הוא ת"ת דז"א, שהוא עיקר ז"א, ושאר הספירות הן רק בדרך התכללות בת"ת. והוא השמש להאיר, ובו נמצאים כוכבים העליונים המאירים ומזלות, כמו שהעמדנו. אחר זה חוזר למעלה, למקום

## פרשת בא – פרק ב' קא

ההוא העומד במרומי מרומים, שהוא בינה, ושם נתקעים הכל, כלומר, שכל המוחין דז"א ומלכות ובי"ע יוצאים משם, ועליה אומר, הללוהו שמי השמים. כי השמים הוא ז"א, ושמי השמים הוא בינה. אחר זה הללו את ה' מן הארץ, שהיא מלכות דז"א, שהיא כנגד אלו שכתוב אח"כ, אש וברד וגו'.

(ז) ת"ח אינון כוכבים וכו': בוא וראה, אלו כוכבים למטה, עומדים בהמשכה שנמשכו מסוד העליון שבז"א, משום שהכל עומד בצורה העליונה. וכבר העמדנו, ומשום זה כל אלו הכוכבים והמזלות, מרום רקיע, שהוא ז"א, כולם עומדים להנהיג בהם עולם שלמטה ממנו, ומשם מתפשטות המדרגות עד שהמדרגות עומדות בכוכבים שלמטה בעולם הזה, וכולם אינם עומדים ברשותם כלום, והרי העמדנו, וכולם עומדים ברשות העליון. ועל זה כתוב, יעמדו הא ויושיעך הוברי שמים החוזים בכוכבים. והכל הוא בראשות, מלמעלה ונתבאר.

(ח) רבי אלעזר ורבי יצחק וכו': ר"א ור"י ור' יהודה היו הולכים בדרך. אמר ר' אלעזר עת היא ללכת עם השכינה, כי השכינה לא תשרה עלינו אלא מתוך דברי תורה, אמר ר' יהודה, מי שהוא ראש יפתח בראש.

(ט) פתח ר' אלעזר ואמר וכו': פר"א ואמר, צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי צעיר אנכי ונבזה, דוד המלך לפעמים היה משבח את עצמו, שכתוב, ועושה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם, וכתוב, נאום דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על משיח אלקי יעקב. ולפעמים עשה עצמו עני, שכתוב, כי עני ואביון אני. וכתוב, צעיר

אנכי ונבזה. והוא אמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

(י) אלא בזמנא דהוה וכו': ומשיב, אלא בזמן שהיה עולה במדרגת השלום ונתעלה בדין אמת, והיה שולט על שונאיו, היה משבח את עצמו. ובשעה שראה את עצמו בצרה ושונאיו היו מצירים לו, אז השפיל עצמו והיה קורא את עצמו עני, צעיר מכל. מהו הטעם, הוא משום שלפעמים היה מושל, ולפעמים היה בצרה משונאיו.

(יא) ועכ"ד איהו שליט וכו': ועם כל זה הוא היה שולט עליהם תמיד ולא יכלו לו. ודוד המלך תמיד היה משפיל עצמו אל הקב"ה, שכל מי שמשפיל עצמו לפני הקב"ה, הקב"ה מגביה אותו על הכל, ומשום זה רצה בו, הקב"ה בדוד בעולם הזה ובעולם הבא. בעולם הזה, שכתוב וגנותי על העיר הזאת להושיעה למצעני ולמען דוד עבדי. בעולם הבא, שכתוב, ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ולא טובו באחרית הימים. דוד הוא מלך בעולם הזה, ודו יהיה מלך לעולם הבא. וע"כ אמר, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

(יב) ת"ח בשעתא דשמשא וכו': בוא וראה בשעה שהשמש שהוא ז"א, מחזיר פניו ואינו מאיר אל הלבנה, שהיא מלכות עובר האור מן הלבנה, ואינה מאירה. אז היא בעניות מכל הצדדים, ונחשכת, ואין לה אור כלל. וכהשמש חוזר כנגדה ומאיר לה, אז פניה מאירות ומתקשטת אליו, לשמש, כמו נוקבא שמתקשטת לדכורא. ואז היא בממשלה בעולם.

יג) ועל דא דוד וכו': וע"כ דוד היה מעטר את עצמו כעין זה ממש, דהיינו כמו הלבנה, כי דוד הוא בחינת מלכות, לפעמים הוא עני, ולפעמים הוא בעשירות על הכל. ומשום זה היה אומר צעיר אנכי ונבזה, ועם כל זה, פקודיך לא שכחתי. כעין זה יש לו לאדם להיות נבזה בעיניו, ולהשפיל עצמו בכל, שיהיה כלי, שהקב"ה רוצה בו, ורהיר העמידוהו, שכתוב, ואת דכא ושפל רוח וגו'. עתה, אחר שהקדמתי אלו הדברים, אפתח בתורה בראש. זה היה מענה על דברי ר' יהודה שאמר, מי שהוא בראש יפתח בראש.

#### פרק יב

#### מאמר חיים שאל ממך

א) פתח ר' יצחק וכו': פתח ר"י אחריו, ואמר, ה' בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד תאות לבו וגו' חיים שאל ממך וגו'. שירה זו לא אמר דוד, אלא על שבחה של כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהקב"ה משמח אותה בשמחת התורה שנקראת עז, שכתוב, ה' עז לעמו יתן וגו'. וזהו שאמר ה' בעזך וגו'. ישמח מלך, זהו הקב"ה שנקרא מלך, שכתוב ויהי בישורון מלך.

ב) ובישועתך מה יגיל מאד: זהו ישועת הימין, שהוא חסדים, כמו שאתה אומר, הושיעה ימינך וענני. ותושע לו ימינו. מה יגיל מאד. כתובה ל' יתרה, שהיה צריך לומר יגל ולא יגיל, וזהו סוד אות ברית קדש, שהוא שמחת כל. דהיינו היסוד. והכל על מלך הזה נאמר שהוא ז"א.

(ג) חיים שאל ממך וגו': מכאן למדנו שדוד המלך לא היה לו חיים כלל, חוץ ממה שאדם הראשון נתן לו משלו. וכך העמידוהו, שדוד המלך חי שבעים שנה, ואלו שבעים שנה נתן לו הקב"ה מאלו השנים של אדם הראשון, שהיה לו לחיות אלף שנים בסוד ביום אכלך וגו' שהוא יומו של הקב"ה אלף שנים, ולא חי אלא ט' מאות ושלושים שנה, דהיינו חסד ע', שנתן לדוד המלך. ובהם נתקיים דוד, וניתנה לו אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא. ועל זה אומר, חים שאל ממך נתת לו ארך ימים וגו'.

(ד) גדול כבודו: הוא משום שהוא גדול, שכתוב, גדול אדוננו ורב כח. ודאי שז"א נקרא גדול, וז"ס ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים. גדולים היו ודאי. שאפילו המלכות הנקראת לבנה, היתה ג"כ גדולה כז"א, הנקרא שמש, ועם כל זה הוא ז"א, נקרא גדול, כמו שנאמר, גדול אדוננו ורב כח. אבל המלכות לא נקראת גדול, משום שחזרה ונתמעטה. (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) והקב"ה לא נקרא גדול, אלא בזה שכתוב, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. דהיינו, במה הוא, ז"א גדול, רק בעיר אלקינו הר קדשו, שהוא המלכות.

(ה) כי תשיתו ברכות לעד: כי תשיתו ברכות הוא משום שזו, המלכות, היא ברכה של על העולם, וכל הברכות שבכל העלם יוצאות מכאן. וזו היא ברכה, וז"ס והיה ברכה. כי כאן, במלכות, שורות של הברכות שלמעלה ומכאן יוצאות לכל העולם, ועל כן נקראת ברכה.



## פרשת בא – פרק ב' קה

(ו) תחדהו בשמחה: כתוב כאן תחדהו בשמחה, וכתוב שם ויחד יתרו מה שם היתה השמחה על גאולת ישראל ממצרים, אף כאן היא על גאולה, כי עתיד הקב"ה להקים את כנסת ישראל, שהיא המלכות, מעפר, ולהחזיק אותה בסוד הימין ולחדש אותה חידוש הלבנה בשמש.

(ז) כתיב תחדהו בשמחה את פניך: את פניך, פירוש, שיהיה לפניך, ויהיה בשמחה מול פניך באותה השלימות שנשלם בעת ההיא. דהיינו לעתיד. כי בזמן שנחרב בית המקדש נתרקנה המלכות מכל מה שנתמלא, כש"א אמללה יולדת השבעה. וכתוב אמלאה החרבה. ולעתיד תחזור ותתחדש ותתמלא.